

नेपालीनक्स ३.० स्थापना मार्गदर्शक

नेपालीनक्स के हो ?

नेपालीनक्स नेपाली भाषाका डेस्कटप प्रयोगकर्ताहरूलाई ध्यानमा राखेर बनाइएको डेबियन, नोफिक्स र मर्फिक्समा आधारित जीएनयू/लिनक्स वितरण हो । नेपालीनक्सको विकास र वितरण मदन पुरस्कार पुस्तकालयले गरेको हो । नेपालीनक्सको आधिकारिक साइट <http://www.nepalinux.org> हो ।

नेपालीनक्स ३.० मा दुईवटा सीडीहरू समाविष्ट हुन्छन्:

नेपालीनक्स ३.० जिनोम

नेपालीनक्स ३.० केडीई

यिनीहरू दुई भिन्ना भिन्नै सीडीहरू हुन् । तपाईं एक समयमा जिनोम वा केडीई एउटा मात्र सीडी चलाउन सक्नुहुन्छ । तपाईंले आफ्नो प्रणालीमा दुवै परिवेश स्थापना गर्न सक्नुहुन्छ तर यसका लागि भिन्न विभाजनहरूको आवश्यकता पर्दछ । एउटा मात्र विभाजनमा दुवै परिवेश स्थापना गर्न सकिदैन ।

लाइभ सीडी के हो ?

लाइभ सीडी बुटेबल सीडी-रोम वा डीभीडी-रोममा भण्डारण गरिएको (प्रायजसो अन्य सफ्टवेयर समाविष्ट हुने) एउटा सञ्चालन प्रणाली हो जसले हार्डड्राइभमा सञ्चालन प्रणालीको स्थापना बिना नै, सञ्चालन प्रणालीलाई कार्यान्वयन गर्न सक्दछ । लिनक्स वितरणमा सबभन्दा बढी प्रसिद्ध लाइभ सीडीहरू: नोफिक्स, मोर्फिक्स, जीनोपिक्स, उबन्टु इत्यादि हुन् ।

प्रयोगकर्ताले विशेष अनुरोध नगरेसम्म कम्प्युटरमा पहिले देखि अवस्थित सञ्चालन प्रणाली वा फाइलहरू लाइभ सीडीबाट परिवर्तन गर्न सकिदैन । लाइभ सीडी निकाल्दा र कम्प्युटरलाई रिबुट गर्दा अघिल्लो प्रणालीमा नै फर्कन्छ । यो कार्य, हार्डडिस्कमा बचत हुन पर्ने प्रणाली फाइलहरू अस्थायी स्मृतिमा बचत भएर सम्भव हुन्छ । अस्थायी स्मृतिका लागि र्यम डिस्कको प्रयोग भएको हुन्छ ।

नेपालीनक्स लाइभ सीडी भएता पनि, यो डेस्कटपबाट चलाउन मिल्ने एउटा स्थापनायोग्य युटिलिटीको रूपमा आउँदछ जसले हार्डड्राइभमा वैकल्पिक रूपमा प्रणाली स्थापना गर्न सक्छ ।

हार्डवेयर आवश्यकता:

न्यूनतम १२८ मेगाबाइट (एमबी) र्याम

न्यूनतम पेन्टिएम १ प्रोसेसर

स्थापनाका लागि हार्डड्राइभमा कम्तिमा ३ जीबी खालि स्थान

चेतावनी: नेपालीनक्स लाइभ सीडी आधारित लिनक्स वितरण हो । यो माइक्रोसफ्ट विन्डोजमा चल्ने अनुप्रयोग वा सफ्टवेयर होइन । अतः कृपया, विन्डोजमा जस्तै सेटअप फाइल खोजी

गरेर यसलाई चलाउने वा स्थापना गर्ने प्रयास नगर्नुहोस् ।

यद्यपि, एउटा कम्प्युटरमा दुईवटा बुट प्रणाली हुन सम्भव छ जसको अर्थ एउटा विभाजनमा नेपालीनक्स र अर्कोमा अरू सञ्चालन प्रणाली (जस्तै विन्डोज) ।

लाइभ सीडी चलाउनका लागि

१. BIOS सेटिङ

BIOS सेटिङमा जानका लागि, कम्प्युटर सुरु हुने वित्तिकै F1 वा DEL कुञ्जी थिच्नुहोस् । पहिलो बुट यन्त्रका रूपमा सीडी-रोमलाई सेट गरेर अनुक्रम सेटिङ परिवर्तन गर्नुहोस् । अब BIOS सेटिङ बचत गर्नुहोस्, प्रायजसो F10 कुञ्जीले यो कार्य गर्दछ ।

२. तपाईंले सही रूपमा BIOS सेट गरेपछि, तपाईंको चाहना अनुसार नेपालीनक्स ३.० जिनोम वा नेपालीनक्स ३.० केडीईको सीडी घुसाउनुहोस् ।

३. केही सेकेन्ड पछि GRUB बुट लोडर लोड हुनेछ । पूर्वनिर्धारित रूपमा नेपालीनक्स, नेपाली भाषामा बुट हुन्छ । नेपालीनक्सलाई अङ्ग्रेजी भाषामा बुट गर्न GRUB लोड भएको ५ सेकेन्ड भित्र तल्लो बाँण कुञ्जी थिचेर बुट रोक्नुहोस् र GRUB मेनुमा **NepaLinux GNU/LINUX (en)** चयन गर्नुहोस् ।

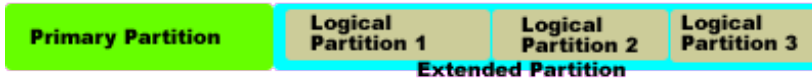
४. नेपालीनक्स पूर्ण रूपमा लोड नभएसम्म प्रतिक्षा गर्नुहोस् । यसपछि तपाईंसमक्ष नेपालीनक्सको डेस्कटप प्रस्तुत हुनेछ । अब तपाईं नेपालीनक्स लाइभ सीडी कार्य परिवेशमा हुनुहुन्छ । तपाईं यसलाई साधारण सञ्चालन प्रणाली जस्तै सञ्चालन गर्न सक्नुहुन्छ तर सञ्चालन प्रणाली पूर्ण रूपमा र्याममा लोड नहुँदासम्म कार्य तुलनात्मक रूपमा ढिलो हुन्छ । लाइभ सीडीबाट, तपाईंले इन्टरनेट तथा फाइलहरू ब्राउज गर्न सक्नुहुन्छ । त्यस्तै ओपनअफिस डट अर्ग र सम्पादकबाट आफ्ना कागजात प्रकाशन गर्ने, सङ्गीत सुन्ने जस्ता कार्यहरू गर्न सक्नुहुन्छ । तर याद गर्नुहोस् लाइभ सीडीबाट चलाउदा बचत गरिएका फाइल र फोल्डरहरू अस्थायी रूपमा बचत हुनेछन् । यी प्रतिलिपिहरूलाई स्थायी रूपमा बचत गर्नका लागि, तपाईंले फाइलहरूलाई आन्तरीक मिडिया जस्तै: फ्लपी डिस्क वा पेन ड्राइभमा बचत गर्नुपर्छ अथवा आफ्नो हार्डड्राइभमा पनि बचत गर्न सक्नुहुन्छ ।

याद गर्नुहोस्, तपाईंले लाइभ सीडीको प्रयोग गरेर कुनै प्रशासकीय कार्य गर्नका लागि मूल(root) प्रयोगकर्ताको पूर्वनिर्धारित पासवर्ड **nepali** प्रविष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ ।

तपाईंको हार्डडिस्कमा नेपालीनक्स स्थापना गर्नका लागि

आधारभूत विभाजन

आधारभूत विभाजनहरू तीन किसिमका हुन्छन्: प्राइमरी, एक्सटेन्डेड र लोजिकल । एक्सटेन्डेड विभाजनहरू पुनः लोजिकल विभाजनहरूमा थप विभाजन गरिन्छ । हरेक हार्डड्राइभमा बढिमा चार प्राइमरी विभाजनहरू वा तीन प्राइमरी र एउटा एक्टेन्डेड विभाजन समाविष्ट गर्न सकिन्छ ।

एउटा एक्टेन्डेड विभाजनमा बहुविध लोजिकल विभाजनहरू समाविष्ट गर्न सकिन्छ ।

नेपालीनक्स ३.० का लागि तपाईंसँग दुईवटा विभाजनहरू हुनुपर्दछ ।

१) मुख्य विभाजनलाई "/" चिनो लगाइएको हुन्छ (यस विभाजनको साइज कम्तिमा २.५ गिगाबाइट हुनुपर्दछ) ।

२) स्वाप विभाजन प्रायः र्याम साइजको दोब्बर हुने पर्दछ ।

मुख्य विभाजनमा नेपालीनक्सको सबै प्याकेजहरू स्थापना गरिएको हुन्छ । स्वाप विभाजन तपाईंको प्रणालीलाई छिटो चलाउन मद्दत गर्न प्रयोग गरिन्छ । सञ्चालन समयमा तपाईंको प्रणालीलाई र्यामको क्षमता पर्याप्त भएन भने, यसले स्मृतिका लागि स्वाप विभाजन प्रयोग गर्दछ ।

हार्डड्राइभ, सीडी-रोम ड्राइभका इत्यादिका लागि तीन प्रकारका इन्टरफेसहरू उपलब्ध छन् ।

१. आईडीई (एकीकृत ड्राइभ इलेक्ट्रोनिक्स) वा समानान्तर एटीए
२. एससीएसआई (सानो कम्प्युटर प्रणाली इन्टरफेस)
३. साटा (क्रमिक एटीए)

एटीए (उन्नत प्रविधि संलग्नता)

आईडीई धेरै चलनचल्तीको र कम खर्चिलो हुन्छ । साटा र एससीएसआई धेरै खर्चिलो भएतापनि बढि लचकदार तथा सामान्यत छिटो पनि हुन्छ ।

तपाईंको आईडीई ड्राइभमा मास्टर, स्लेभ, प्राइमरी र सेकेन्डरी तपाईंको प्रणालीमा जोडिएको आधारमा निर्धारण गरिएका हुन्छन् ।

आईडीई यन्त्र	लिनक्स सङ्केत
प्राइमरी मास्टर ----->	/dev/hda
प्राइमरी स्लेभ ----->	/dev/hdb
सेकेन्डरी मास्टर ----->	/dev/hdc
सेकेन्डरी स्लेभ ----->	/dev/hdd

यदि साटा १, २ र ३ ड्राइभ भएमा तिनीहरू क्रमशः sda, sdb र sdc नामकरण गरिनेछन् ।

तपाईंले नेपालीनक्स ३.० स्थापना सुरु गर्नु अघि, कृपया कम्तिमा आफ्नो हार्डड्राइभमा ३.५ गिगाबाइटको खाली विभाजन प्रबन्ध गर्नुहोस् । यदि तपाईंसँग खाली विभाजन छैन भने तपाईंले यसलाई थर्ड पार्टी युटिलिटी सफ्टवेयर प्रयोग गरेर प्रबन्ध गर्न सक्नुहुन्छ जस्तै विन्डोजका लागि पार्टिसन म्याजिक । तपाईंले नेपालीनक्सका लागि पूरै विभाजन (उदाहरणका लागि यदि तपाईं विन्डोजमा हुनुहुन्छ भने D वा E ड्राइभ) पनि बाँड्न सक्नुहुन्छ, तर सावधान रहनुहोस् त्यो विभाजनमा सबै डेटा नेपालीनक्सद्वारा अधिलेखन हुनेछ त्यसैले अन्य विभाजनहरूमा वा बाह्य मिडियामा डेटा सुरक्षित रूपमा जगेडा गर्नुहोस् ।

नेपालीनक्स ३.० स्थापनाका चरणहरू

नेपालीनक्स ३.० जीनोम वा केडीई स्थापनाका लागि हामीले दुई मुख्य चरणहरू पूरा गर्नु पर्दछ ।

१. विभाजन

विभाजन गर्नका लागि तपाईंले जीपार्टेड वा सीएफडिस्क उपकरणको प्रयोग गर्न सक्नुहुन्छ । यी मध्ये कुनै उपकरण प्रयोग गरी विभाजन गरी सकेपछि तपाईंको प्रणालीलाई फेरि सुरु गर्नुहोस् ।

२. हार्डडिस्कमा स्थापना

तपाईंले स्थापना गर्न चाहनुभएको नेपालीनक्स ३.० केडीई वा जिनोम सीडी छनौट गर्नुहोस् र माथि उल्लेखित "लाइभ सीडी सञ्चालन" खण्डमा दिइएको निर्देशनहरू अनुशरण गरेर लाइभ सीडी चलाउनुहोस् ।

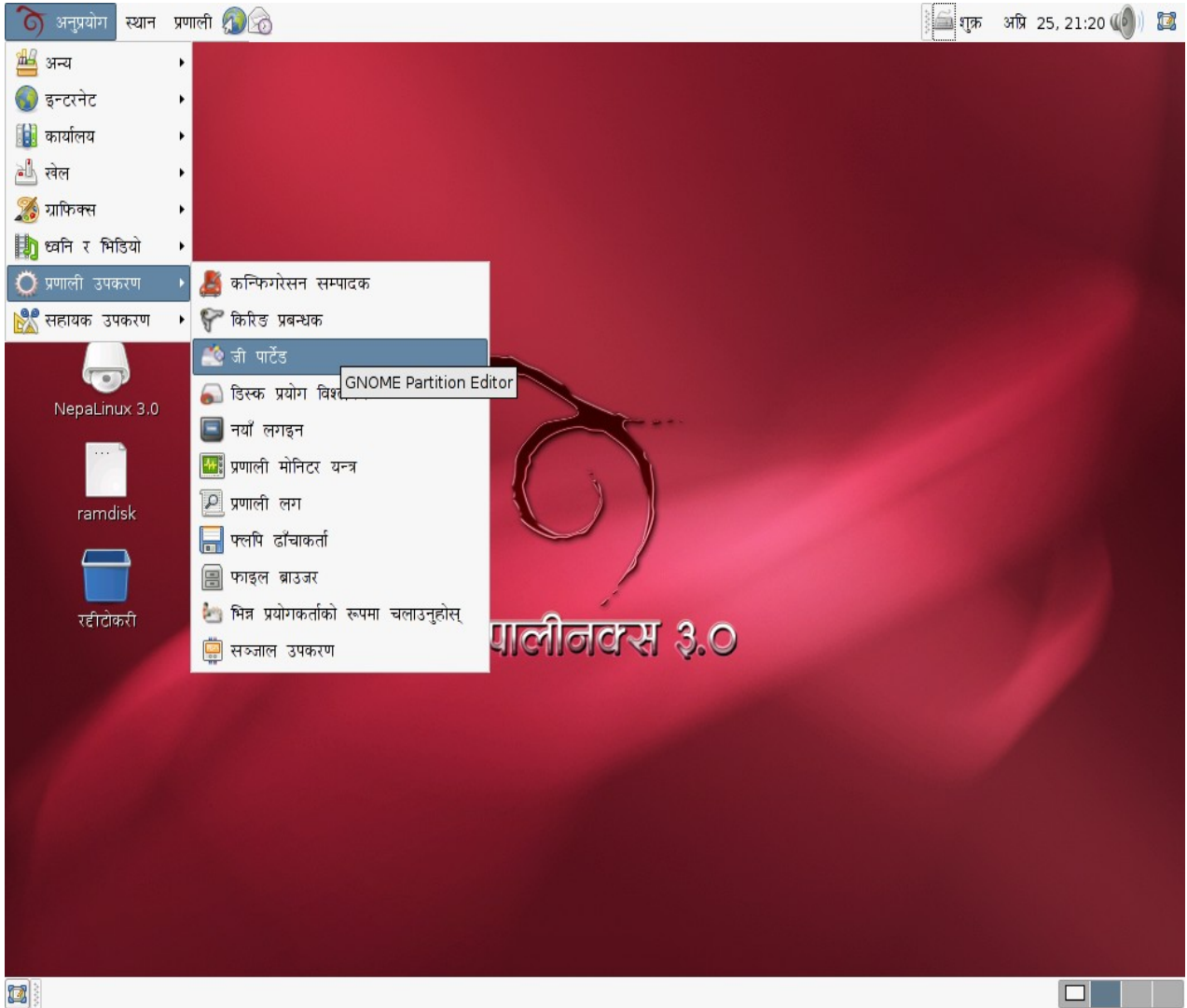
नेपालीनक्स पूर्ण रूपमा लोड भै तपाईंको डेस्कटपमा प्रस्तुत भैसकेपछि विभाजन युटिलिटी प्रयोग गरेर स्थापनाका लागि विभाजनहरूको सिर्जना गर्नुहोस् । पूर्वनिर्धारित रूपमा नेपालीनक्समा दुईवटा विभाजन युटिलिटी छन्- जीपार्टेड र सीएफ डिस्क । जीपार्टेड जीयूआई वा प्रयोगकर्ता इन्टरफेसमा आधारित छ भने सीएफ डिस्क आदेश विधिद्वारा सञ्चालन हुन्छ । सीएफ डिस्क जीपार्टेडको तुलनामा छिटो र प्रभावकारी हुन्छ तर सजिलोको हिसाबले जीपार्टेडलाई नै उत्तम मान्न सकिन्छ ।

नेपालीनक्स ३.० जीनोम वा केडीईका लागि तपाईंले दुई विभाजनहरू बनाउनु पर्ने हुन्छ जसमध्ये एउटा मुख्य विभाजन(कम्तिमा ३ जीबी खाली स्थानको) र अर्को स्वाप विभाजन जुन तपाईंको कम्प्युटरमा भएको र्यामको दोब्बर साइजको हुनु पर्दछ । माथि उल्लेख गरिए जस्तै विभाजन सिर्जना गर्नका लागि तपाईंले जीपार्टेड वा सीएफ डिस्क उपकरणको प्रयोग गर्न सक्नुहुन्छ ।

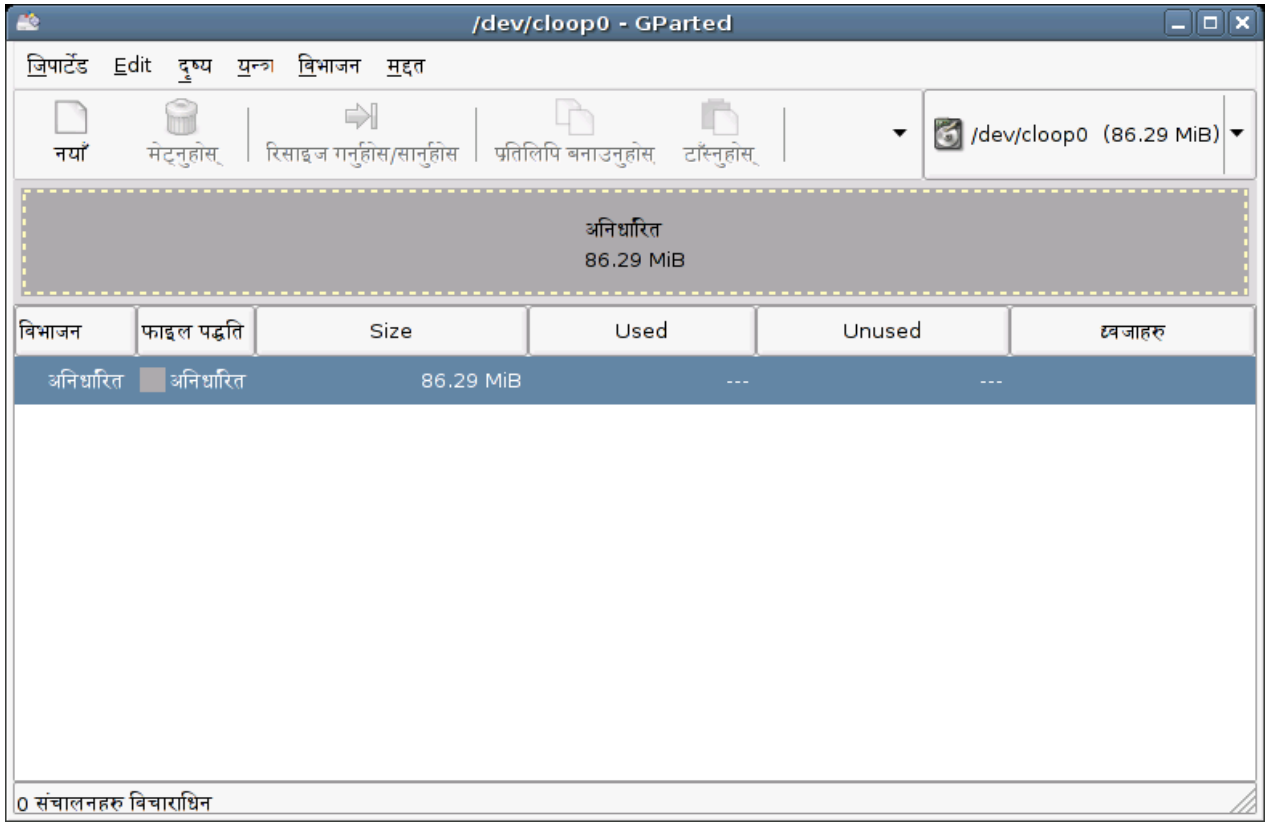
जीपार्टेड प्रयोग गरेर विभाजन बनाउने तरिका:

नेपालीनक्स ३.० जीनोमको हकमा,

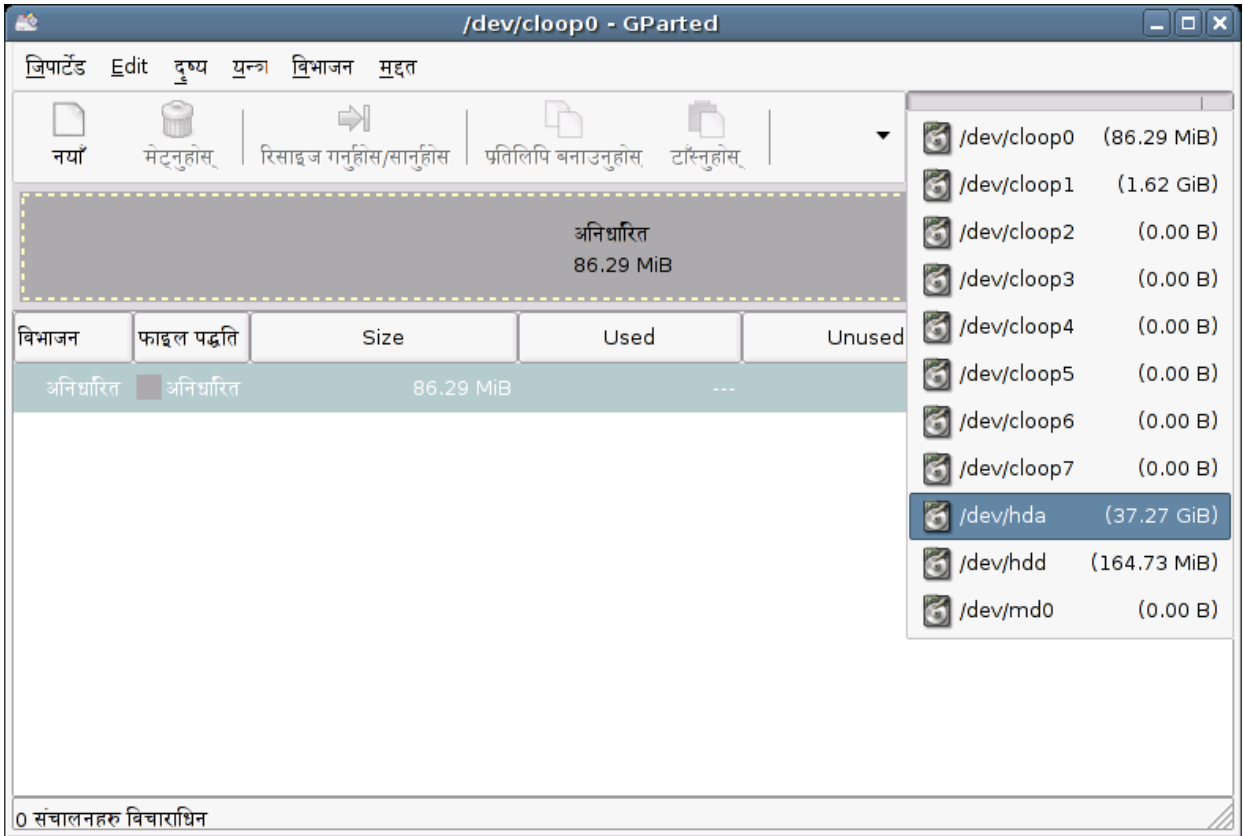
क. अनुप्रयोग -----> प्रणाली उपकरण -----> जीपार्टेड

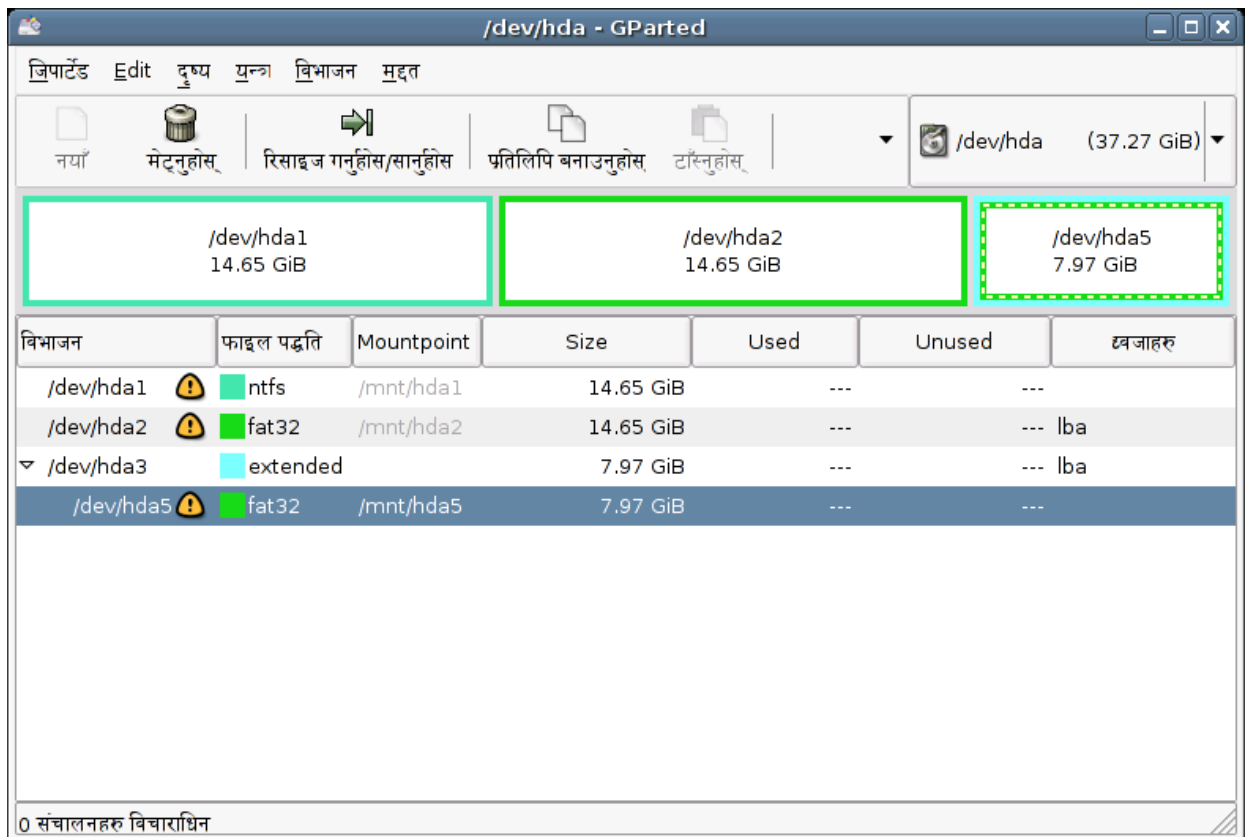
ख. अब तपाईं समक्ष जीपार्टेड पर्दा देखा पर्नेछ ।

ग. तपाईंको हार्डडिस्क चयन गर्नुहोस् । यो /dev/hda वा /dev/sda मा पाउन सक्नुहुनेछ ।

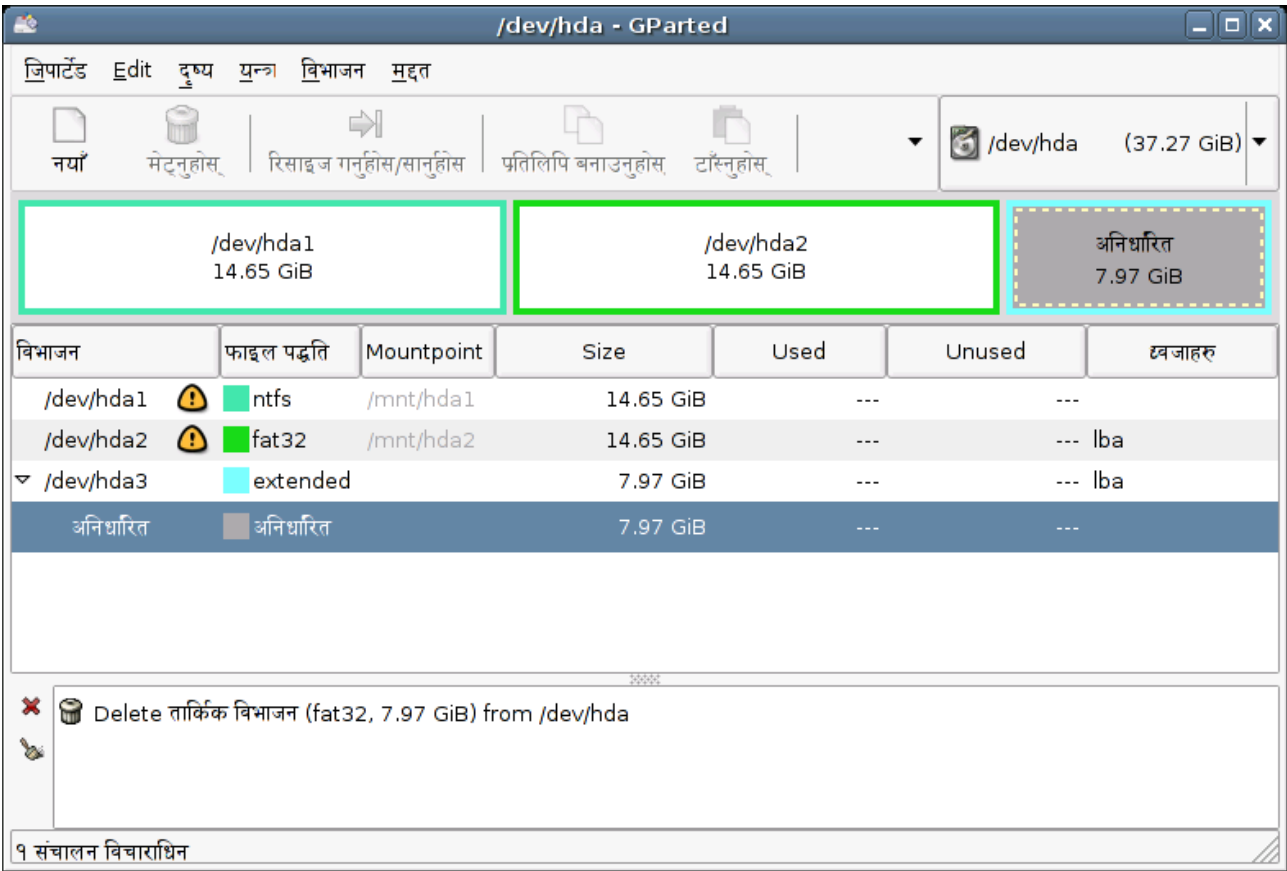
घ. यसपछि तपाईंले हालको हार्डड्राइभ विभाजन देख्न सक्नुहुन्छ ।

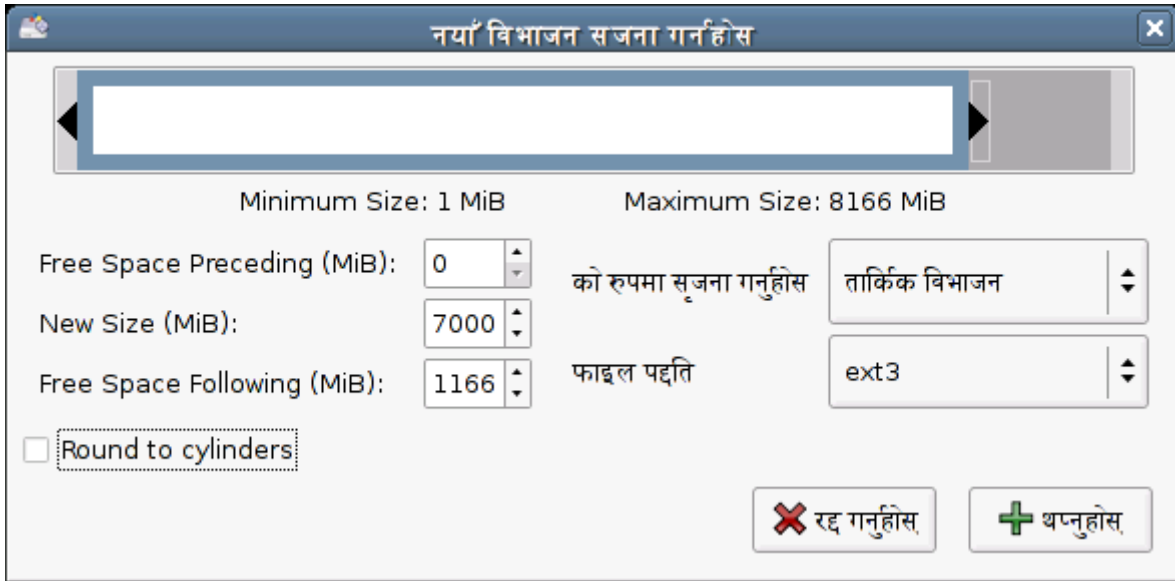
यहाँ उदाहरणका लागि तीन प्रणाली विभाजनहरू प्रस्तुत छन् । यदि तपाईंले विभाजन hda1, hda2 इत्यादिलाई विन्डोजसँग तुलना गर्नुभयो भने, तिनीहरू विन्डोजमा क्रमश hda1 ---->C:, hda2 ---->D: र hda3----->E का रूपमा रहेका हुन्छन् । यहाँ हामीले नेपालीनक्सका लागि तेस्रो विभाजन hda3 प्रयोग गर्दैछौं ।

द्रष्टव्य: यदि तपाईंले नेपालीनक्स स्थापना गर्न गइरहनुभएको तेस्रो विभाजन(hda3)मा कुनै डेटा छ भने, यो हराउनेछ ! त्यसैले यसमा भएका डेटालाई अन्यत्र सुरक्षित रूपमा जगेडा गर्नुहोला ।

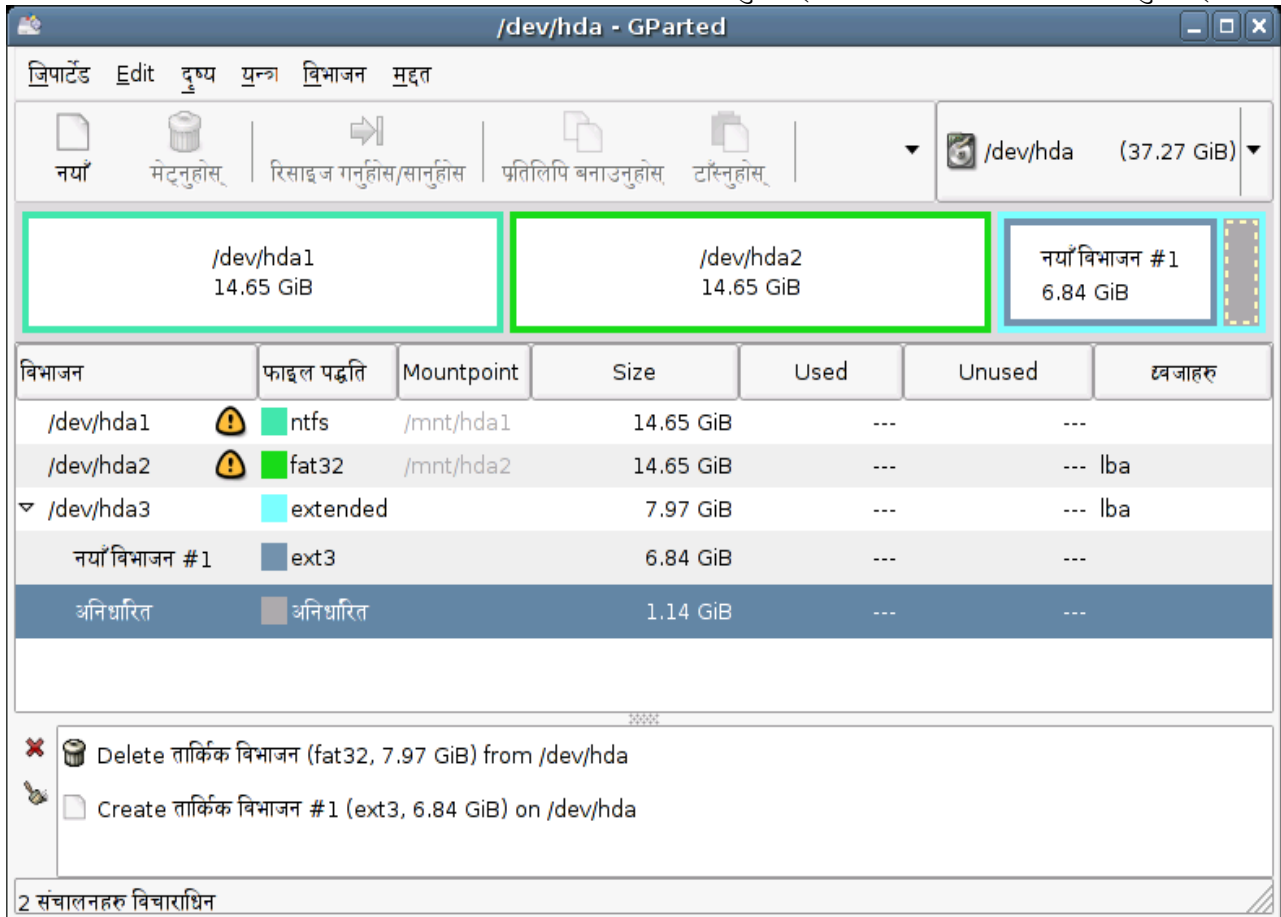
ड. तेस्रो विभाजन चयन गर्नुहोस् र माथि रहेको "मेटनुहोस्" बटनमा क्लिक गर्नुहोस् ।

मुख्य विभाजन बनाउनका लागि, विभाजन चयन गर्नुहोस् र "नयाँ" मा क्लिक गर्नुहोस् । त्यसपछि तपाईंले एउटा सञ्ज्याल देरनुहुनेछ; यसमा मुख्य विभाजनको साइज(कम्तिमा ३ जीबी) प्रविष्टि गर्नुहोस् । यहाँ हामीले उदाहरण स्वरूप ७ जीबी (7000 एमबी) निर्दिष्ट गरेको स्क्रिनसट तपाईं समक्ष प्रस्तुत गरेका छौं । अब तपाईंले "फाइल पद्धति" मा ext3 चयन गर्नुहोस् र "थप्नुहोस्" बटनमा क्लिक गर्नुहोस् ।

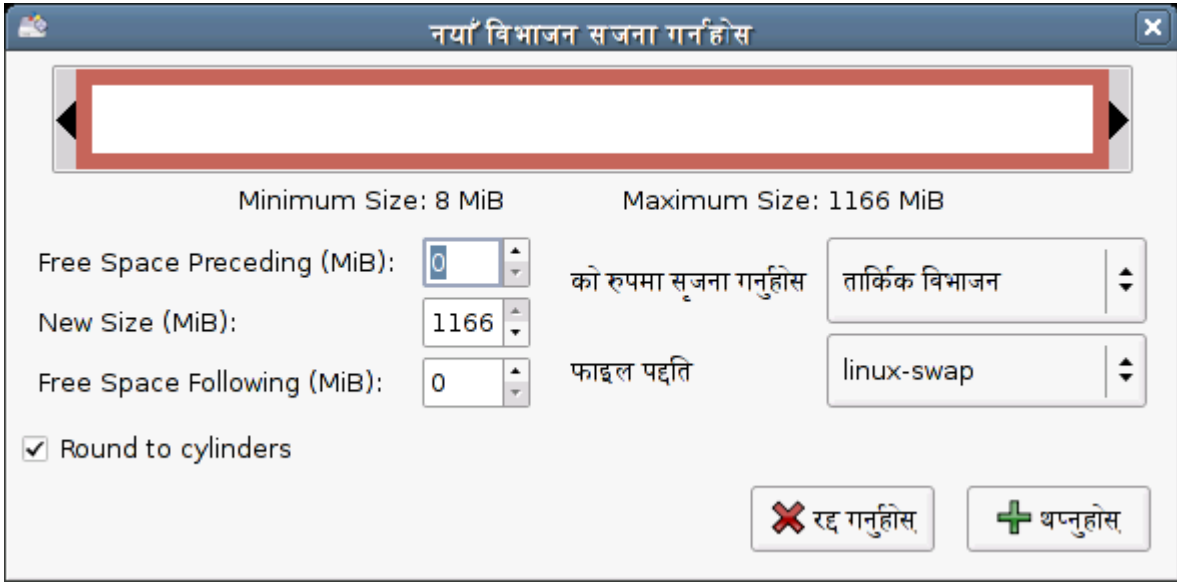

च. अब तपाईंले फेरि "अनिर्धारित" विभाजन चयन गर्नुहोस् र "नयाँ" मा क्लिक गर्नुहोस् ।

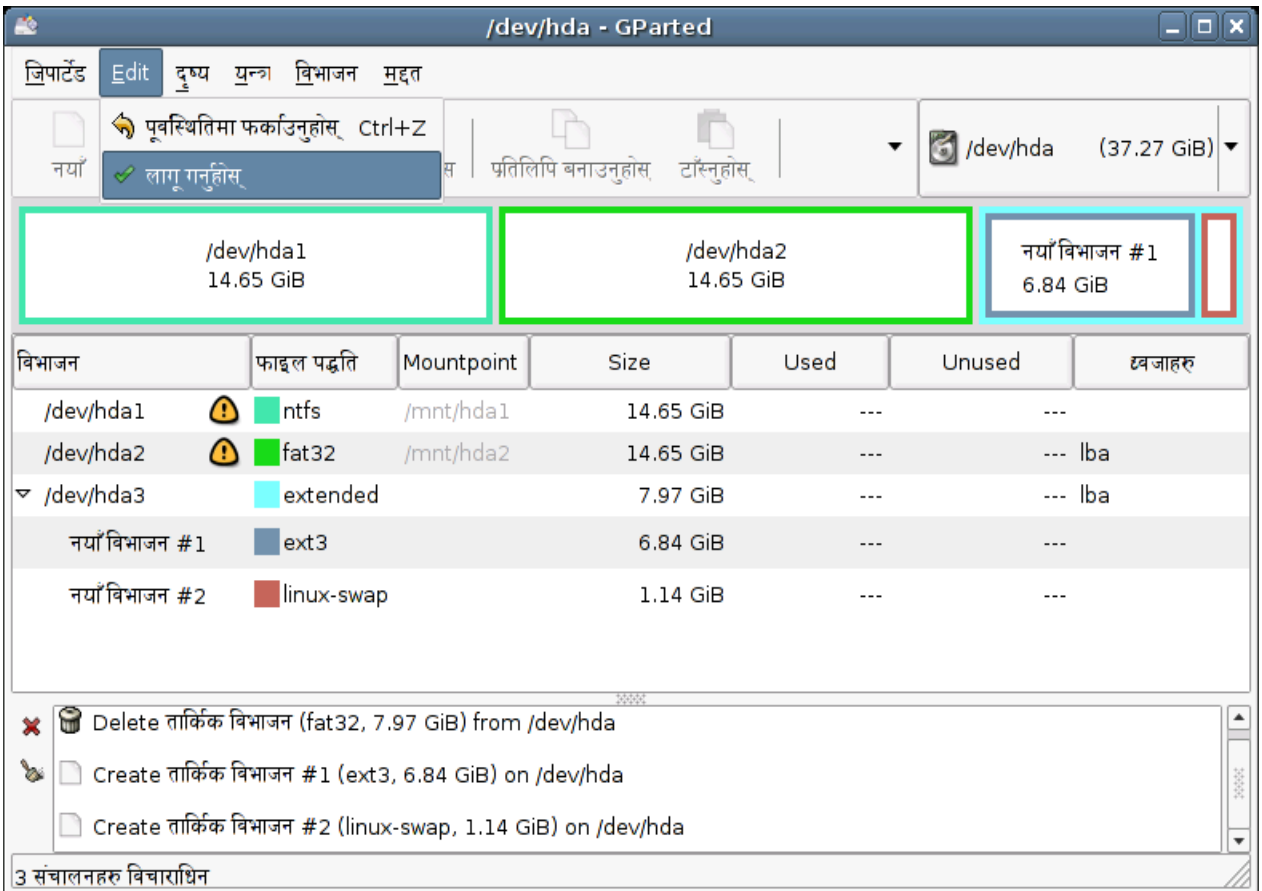

छ. अब स्वाप विभाजन बनाउनुहोस् यो सामान्यतया र्याम साइजको दोब्बर हुनु पर्दछ ।

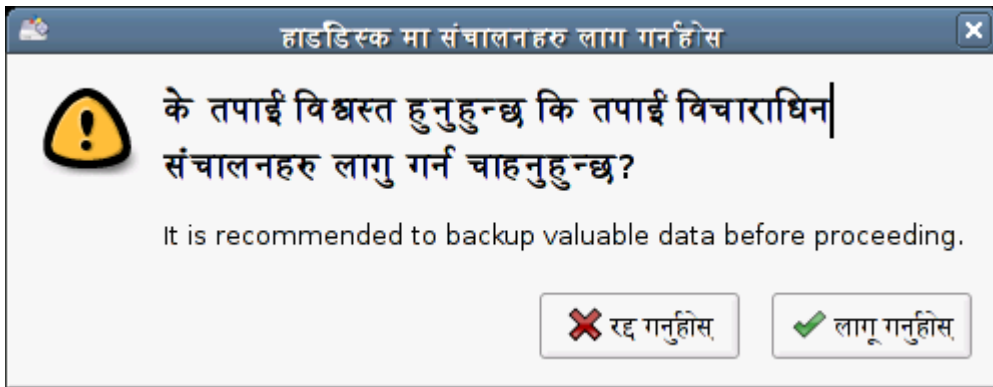
यहाँ हाम्रो कम्प्युटरमा रहेको र्याम साइज ५१२ एमबीको भएकाले यसको दोब्बर 1024 एमबी निर्दिष्ट गरेका छौं । अब फाइल प्रणाली प्रकार "लीनक्स स्वाप" चयन गर्नुहोस् र "थप्नुहोस्" मा क्लिक गर्नुहोस् ।

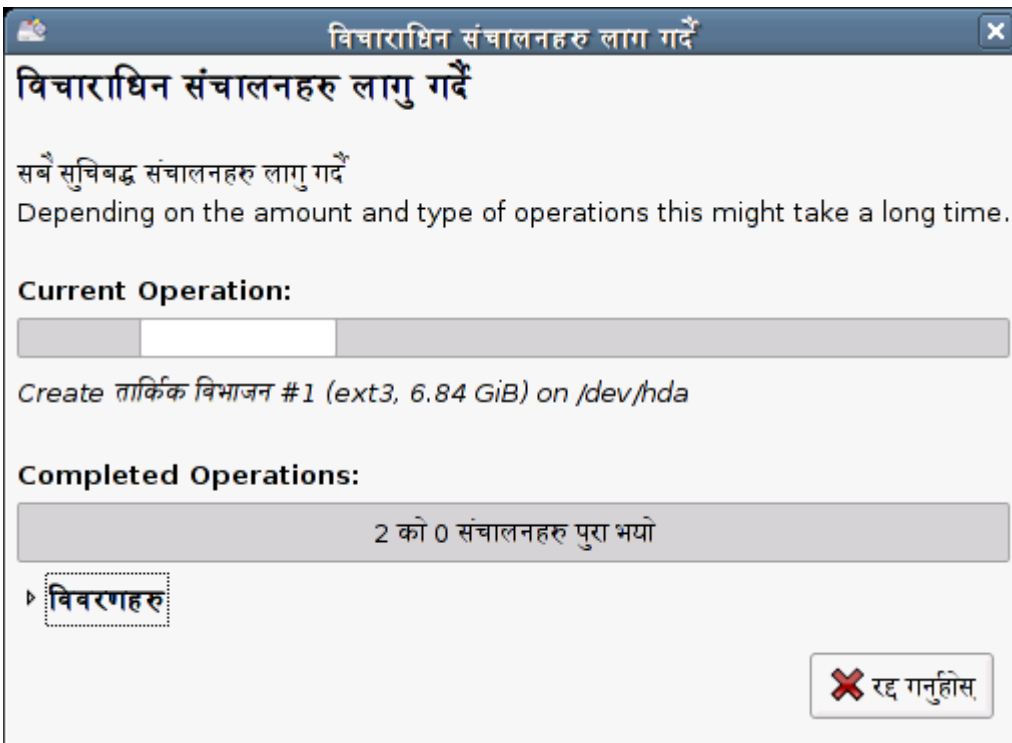
ज. विभाजन कार्य सकिएपछि, सम्पादन -----> लागू गर्नुहोस् मा गएर परिवर्तन लागू गर्नुहोस् ।

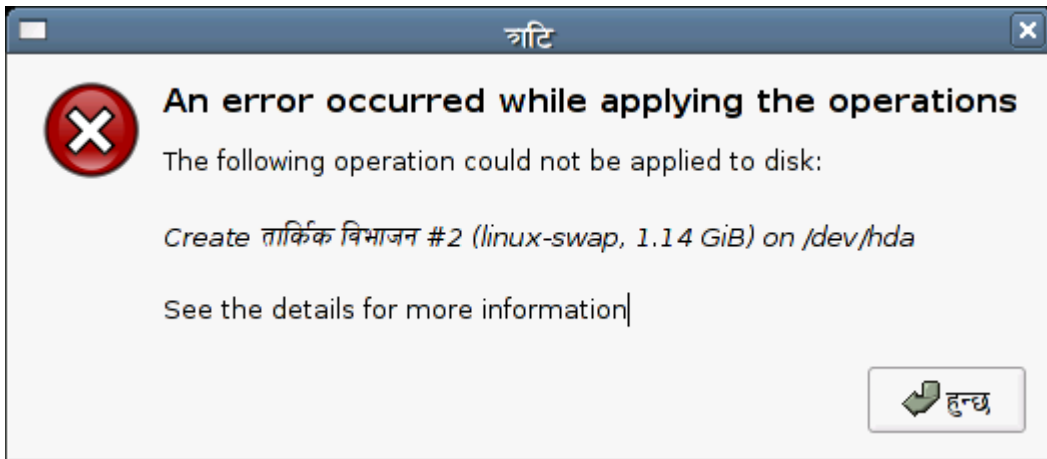
र. एउटा चेतावनी सन्देश देखापर्नेछ । सन्देशलाई राम्रोसँग पढ्नुहोस् र तपाईंको डेटा सुरक्षित छन् भन्नेमा ढुक्क हुनुहुन्छ भने "लागू गर्नुहोस्" मा क्लिक गर्नुहोस् ।

अब परिवर्तनहरु लागू हुनेछन् ।

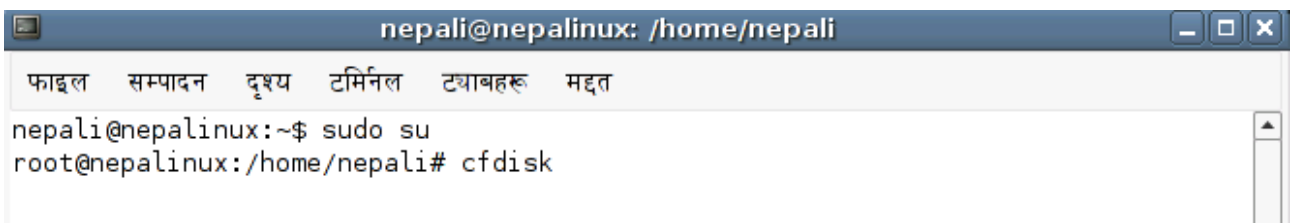
यदि विभाजन गर्दा तल देखाइए जस्तै त्रुटि देखापरेमा विभाजन प्रक्रियालाई पुनः सुरुबाट नै दोहोर्याउनुहोस् अथवा कम्प्युटर पुनः सुरु गर्नु भई उही विभाजन प्रक्रिया अनुशरण गर्नुहोस् ।

सीएफ डिस्क उपकरण प्रयोग गरेर विभाजन सिर्जना गर्ने तरिका:-

नेपालीनक्स ३.० जीनोमका लागि:

क. अनुप्रयोग -----> सहायक उपकरण -----> टर्मिनल मा क्लिक गरेर टर्मिनल सञ्ज्याल खोल्नुहोस् । अब, आदेश `sudo su` टाइप गरेर पुनः `cfdisk` टाइप गर्नुहोस् र Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् ।

पूर्वनिर्धारित रूपमा सीएफ डिस्क पहिलो हार्डडिस्कमा सञ्चालन हुने गर्दछ ।

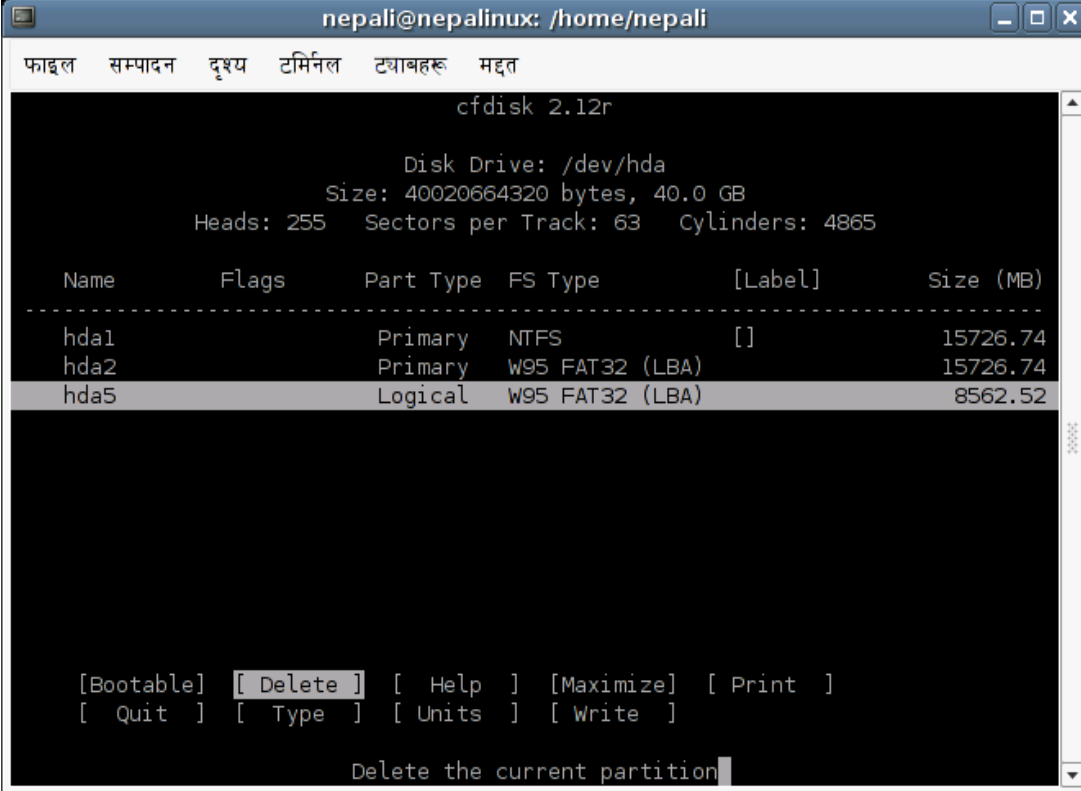
तपाईंसँग यदि दुईवटा हार्डडिस्क छन् भने र दोस्रोमा सीएफ डिस्क सञ्चालन गर्न चाहनुहुन्छ भने तपाईंले परिमितिको रूपमा **“`cfdisk /dev/hdb`”** चयन गर्न सक्नुहुन्छ । तपाईंको हार्डडिस्क साटा(SATA) भएमा **`/dev/sdb`** तोक्नु पर्ने हुन्छ ।

तल विभाजन तालिका दिइएको छ । यहाँ उदाहरणका लागि तीन प्रणाली विभाजनहरू प्रस्तुत छन् । यदि तपाईंले विभाजन `hda1`, `hda2` इत्यादिलाई विन्डोजसँग तुलना गर्नुभयो भने, तिनीहरू विन्डोजमा क्रमशः `hda1` ----->C:, `hda2` ----->D: र `hda3`----->E का रूपमा रहेका हुन्छन् । यहाँ हामीले नेपालीनक्सका लागि तेस्रो विभाजन `hda3` प्रयोग गर्दैछौं । त्यसैले यस विभाजनलाई चयन गर्नुहोस् र विभाजन मेटनुहोस् ।

द्रष्टव्य: यदि तपाईंले नेपालीनक्स स्थापना गर्न गइरहनुभएको तेस्रो विभाजन(`hda3`)मा कुनै डेटा

छ भने, यो हराउनेछ ! त्यसैले यसमा भएका डेटालाई अन्यत्र सुरक्षित रूपमा जगेडा गर्नुहोला ।

साटा हार्डडिस्कमा तपाईंले विभाजन sda1,sda2, ... देख्न सक्नुहुन्छ जबकि ATA हार्डडिस्कमा hda1, hda2, ... इत्यादि देखिन्छ ।


```
nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r
Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865
Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary    NTFS       []            15726.74
hda2      Primary    W95 FAT32 (LBA)  15726.74
hda5      Logical    W95 FAT32 (LBA)  8562.52
[Bootable] [ Delete ] [ Help ] [Maximize] [ Print ]
[ Quit ] [ Type ] [ Units ] [ Write ]
Delete the current partition
```

क. तेस्रो विभाजन मेटेपछि, यो विभाजन सीएफडिस्क तालिकामा खाली हुन्छ । यसमा नयाँ विभाजन सिर्जना गर्नुपर्दछ । यसका लागि कुञ्जीपाटीमा रहेको बाँण चिन्ह वा ट्याबको प्रयोग गरी New लाई चयन गर्नुहोस् र Enter थिच्नुहोस् ।

```

nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r
Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865
-----
Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary    NTFS       []            15726.74
hda2      Primary    W95 FAT32 (LBA)
-----
Pri/Log   Free Space  8562.52

[ Help ] [ New ] [ Print ] [ Quit ] [ Units ]
[ Write ]

Create new partition from free space

```

ख. तपाईंले [Primary] [Logical] विकल्प देख्नुहुनेछ । [Logical] चयन गरी Enter थिच्नुहोस् ।

```

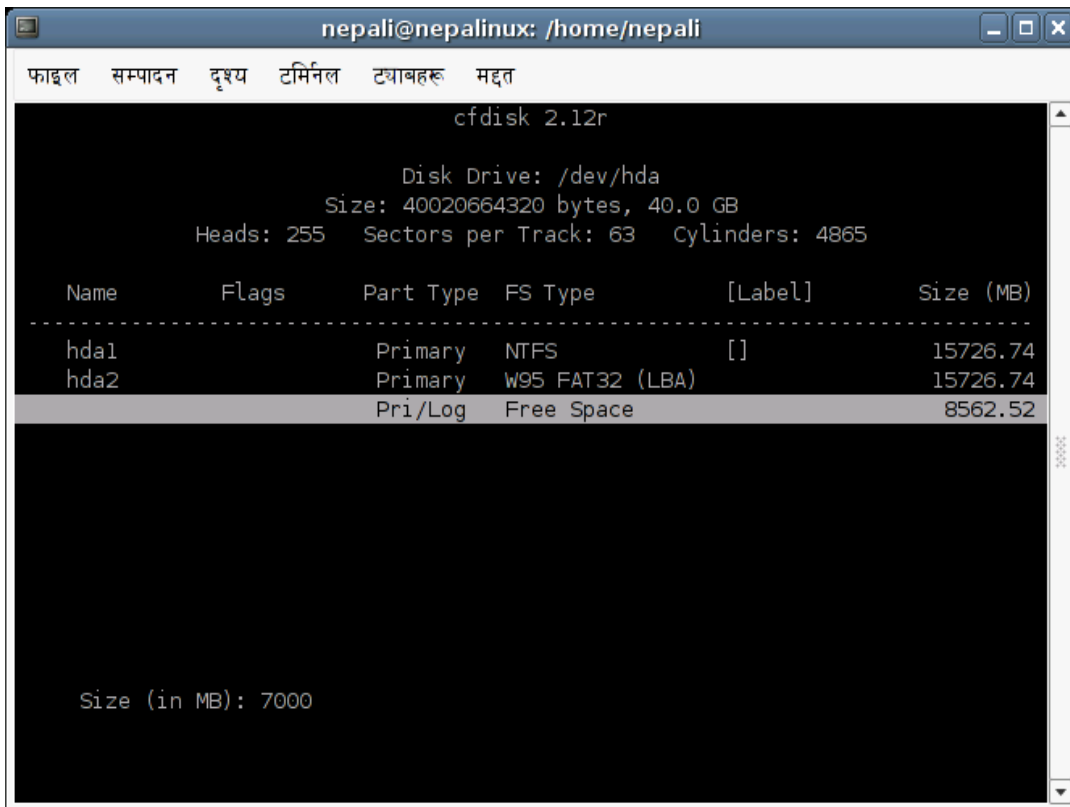
nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r
Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865
-----
Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary    NTFS       []            15726.74
hda2      Primary    W95 FAT32 (LBA)
-----
Pri/Log   Free Space  8562.52

[Primary] [Logical] [Cancel ]

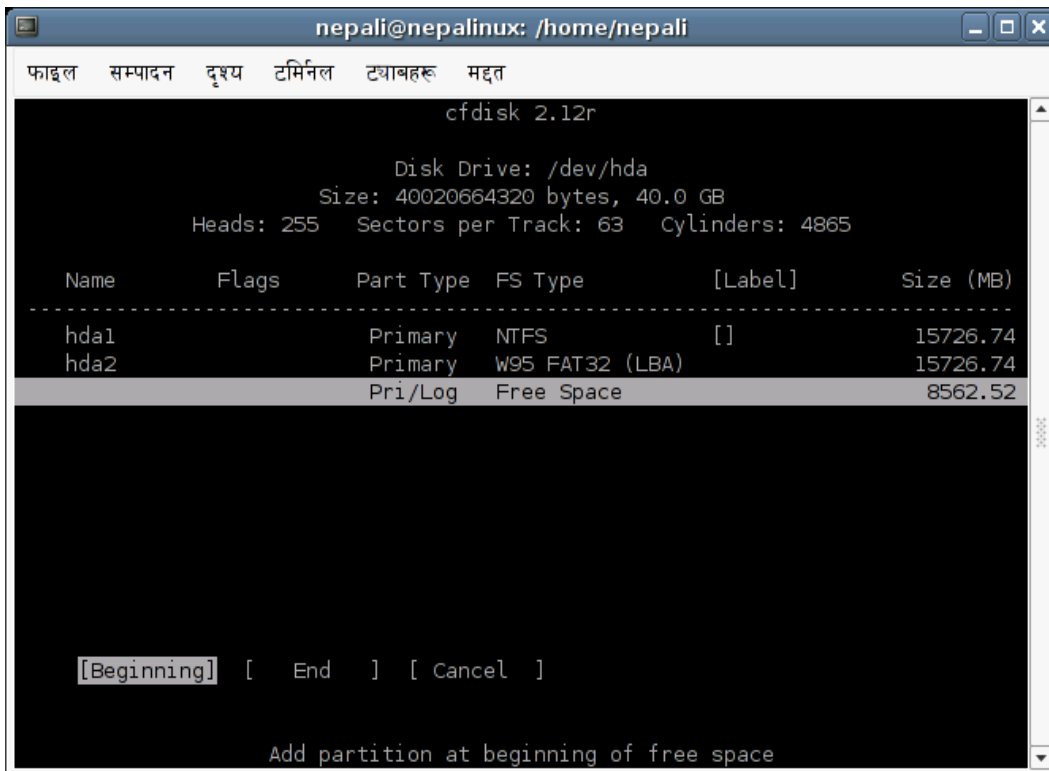
Create a new logical partition

```

ग. मुख्य विभाजनको साइज प्रविष्टि गर्नुहोस् । हामीले यहाँ ७००० एमबी निर्दिष्ट गरेका छौं ।

घ. अब, [Beginning] चयन गरी Enter थिच्नुहोस् ।

ङ. स्वाप विभाजन र्याम साइजको दोब्बर निर्दिष्ट गरी फेरि Enter थिच्नुहोस् ।

```

nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r

Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865

Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary    NTFS       []            15726.74
hda2      Primary    W95 FAT32 (LBA)  15726.74
hda5      Logical    Linux      6999.72
          Pri/Log    Free Space  1562.81

Size (in MB): 1562.80

```

च. यसपछि [Type] मा जानुहोस् र Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् । यसपछि आउने दोस्रो सञ्ज्यालमा पूर्वनिर्धारित रूपमा देखिने Filesystem type: 82 लाई Enter गरी स्वाप प्रकार चयन गर्नुहोस् ।

```

nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r

Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865

Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary    NTFS       []            15726.74
hda2      Primary    W95 FAT32 (LBA)  15726.74
hda5      Logical    Linux      6999.72
hda6      Logical    Linux      1562.81

[Bootable] [ Delete ] [ Help ] [Maximize] [ Print ]
[ Quit ] [ Type ] [ Units ] [ Write ]

Change the filesystem type (DOS, Linux, OS/2 and so on)

```

```

nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत

16 Hidden FAT16          83 Linux          E4 SpeedStor
17 Hidden HPFS/NTFS     84 OS/2 hidden C: drive EB BeOS fs
18 AST SmartSleep       85 Linux extended EE EFI GPT
1B Hidden W95 FAT32     86 NTFS volume set EF EFI (FAT-12/16/32)
1C Hidden W95 FAT32 (LB 87 NTFS volume set F0 Linux/PA-RISC boot
1E Hidden W95 FAT16 (LB 88 Linux plaintext F1 SpeedStor
24 NEC DOS              8E Linux LVM      F4 SpeedStor
39 Plan 9               93 Amoeba         F2 DOS secondary
3C PartitionMagic recov 94 Amoeba BBT     FD Linux raid autodetec
40 Venix 80286          9F BSD/OS         FE LANstep
41 PPC PReP Boot        A0 IBM Thinkpad hiberna FF BBT
42 SFS                  A5 FreeBSD
4D QNX4.x               A6 OpenBSD
4E QNX4.x 2nd part      A7 NeXTSTEP

Enter filesystem type: 82

```

```

nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत

cfdisk 2.12r

Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865

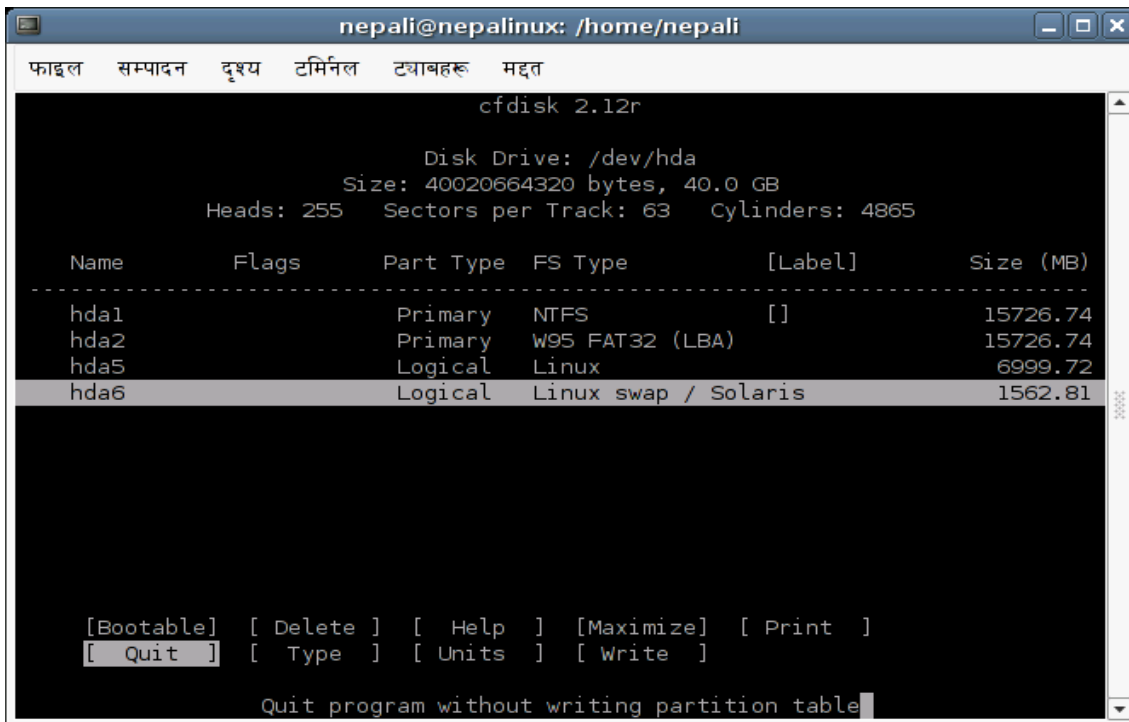
Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary   NTFS       []            15726.74
hda2      Primary   W95 FAT32 (LBA)  15726.74
hda5      Logical   Linux      6999.72
hda6      Logical   Linux swap / Solaris 1562.81

Are you sure you want write the partition table to disk? (yes or no): yes
Warning!! This may destroy data on your disk!

```

छ. विभाजन तालिका स्थायी रूपमा लेख्न [Write] ट्याबमा जानुहोस् र Enter थिच्नुहोस् । अब तल देखाइए जस्तै yes टाइप गर्नुहोस् ।

विभाजन सकिए पछि, [Quit] ट्याबमा जानुहोस् र Enter थिच्नुहोस् ।


```
nepali@nepalinux: /home/nepali
फाइल सम्पादन दृश्य टर्मिनल ट्याबहरू मद्दत
cfdisk 2.12r
Disk Drive: /dev/hda
Size: 40020664320 bytes, 40.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 4865

Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
hda1      Primary   NTFS       [              15726.74
hda2      Primary   W95 FAT32 (LBA)  15726.74
hda5      Logical   Linux      6999.72
hda6      Logical   Linux swap / Solaris 1562.81

[Bootable] [ Delete ] [ Help ] [Maximize] [ Print ]
[ Quit ]   [ Type ]  [ Units ] [ Write ]

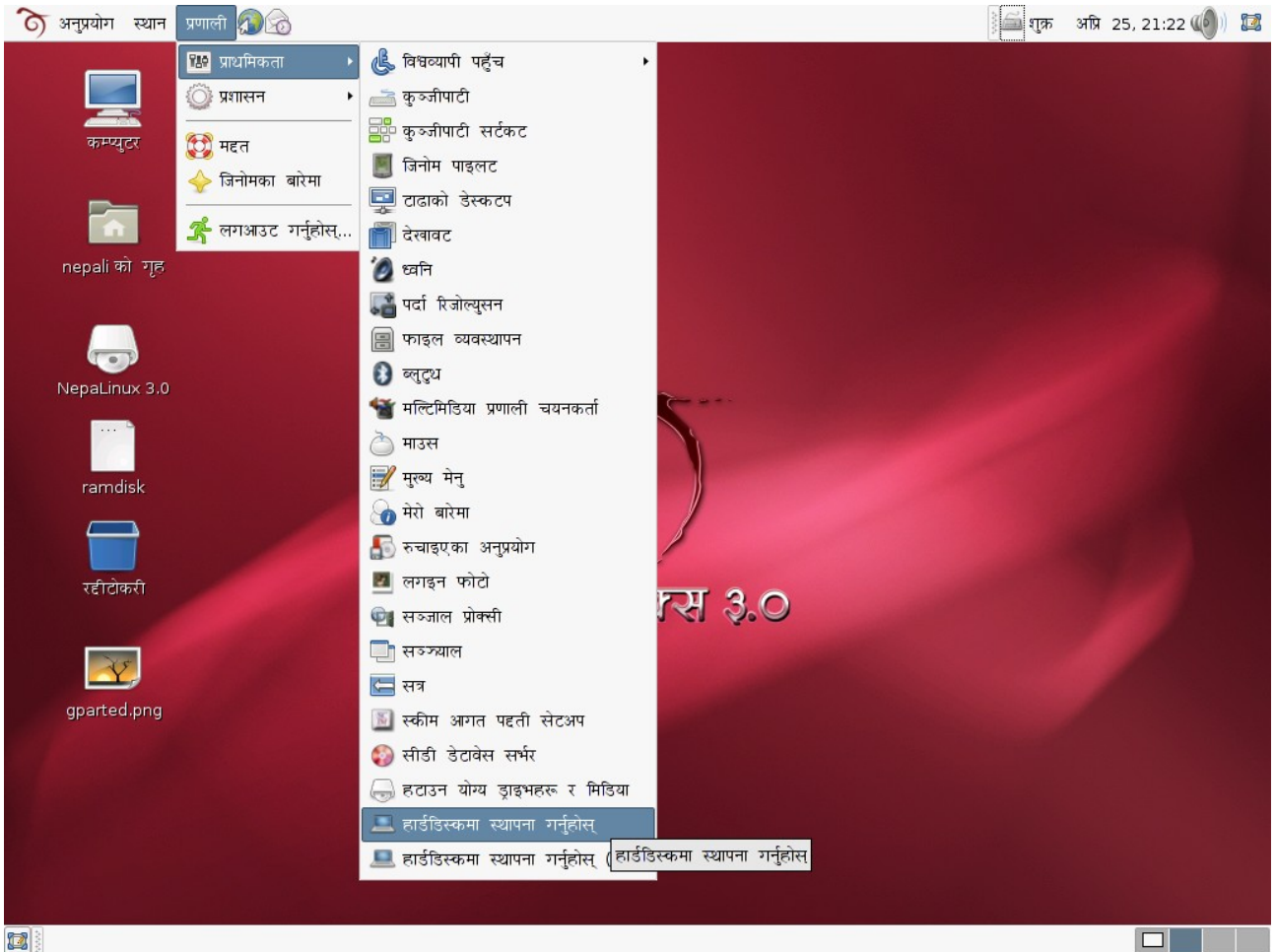
Quit program without writing partition table
```

विभाजन प्रक्रिया पछि तपाईंको प्रणालीलाई पुनः सुरु गर्नु पर्ने हुन्छ । यसका लागि, डेस्कटप ---> लगआउट गर्नुहोस् मा क्लिक गर्नुहोस् । यसले तपाईंको प्रणालीलाई बन्द गर्नेछ । यसपछि कम्प्युटर फेरि सुरु गर्नुहोस् ।

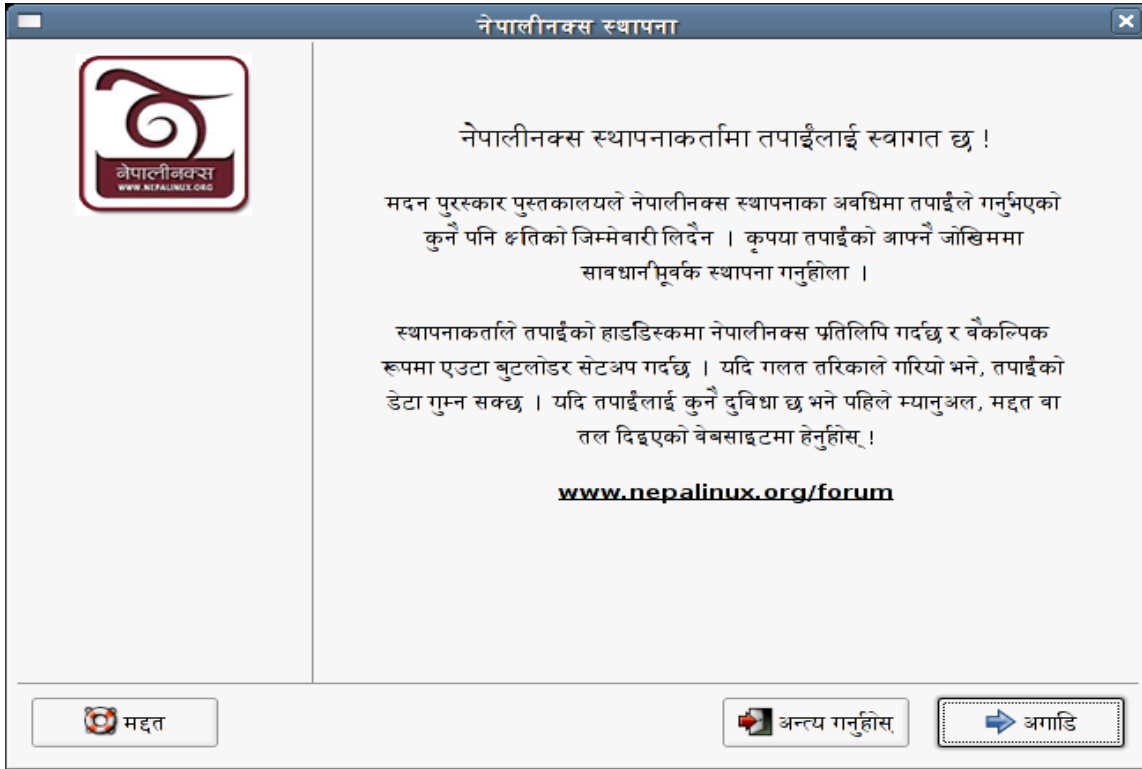
यदि तपाईंको हार्डडिस्क साटा (SATA) भएमा नेपालीनक्स ३.० स्थापनाका लागि यो म्यानुअलको तल दिइएको "साटा (SATA) हार्डडिस्कमा नेपालीनक्स ३.० जिनोम वा केडीई स्थापना " खण्डमा हेर्नुहोला ।

जीनोमका लागि,

१. प्रणाली ----->प्राथमिकता-----> हार्डडिस्कमा स्थापना गर्नुहोस् मा क्लिक गर्नुहोस् ।

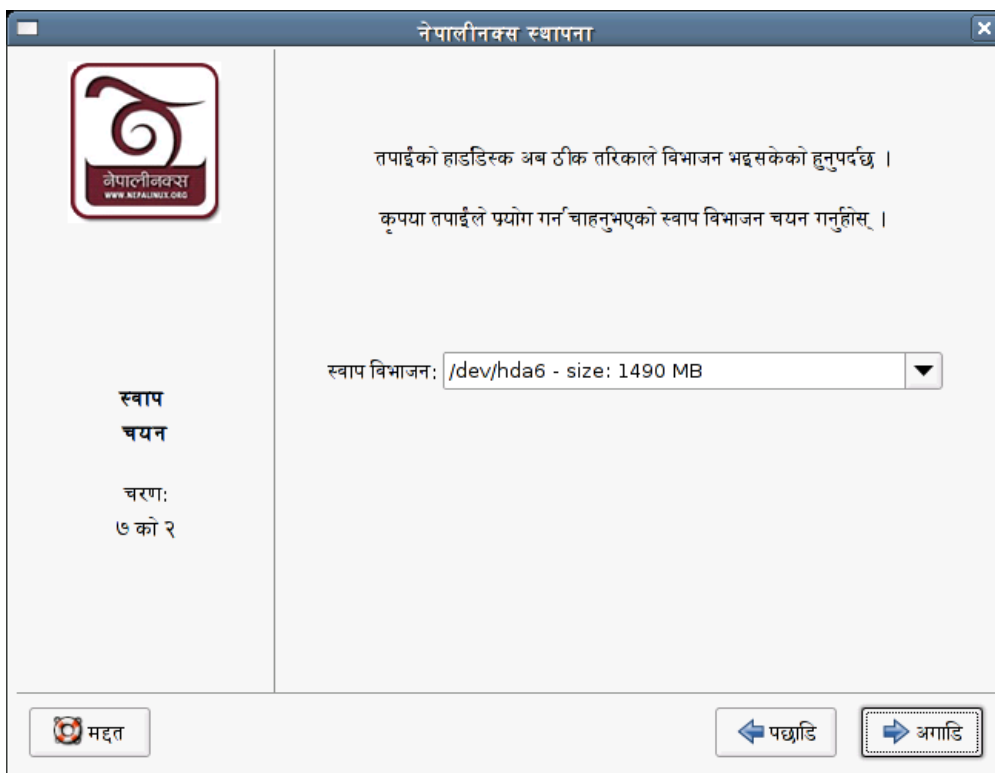
२. यस पछि तपाईंलाई स्थापनाका लागि स्वागत सम्वाद प्रदर्शन हुनेछ । "अगाडि" बटनमा क्लिक गर्नुहोस् ।

३. तपाईंले नेपालीनक्स ३.० स्थापनाका लागि विभाजन गर्नुभएको हाडडिस्क चयन गर्नुहोस् र "अगाडि" बटनमा क्लिक गर्नुहोस् ।

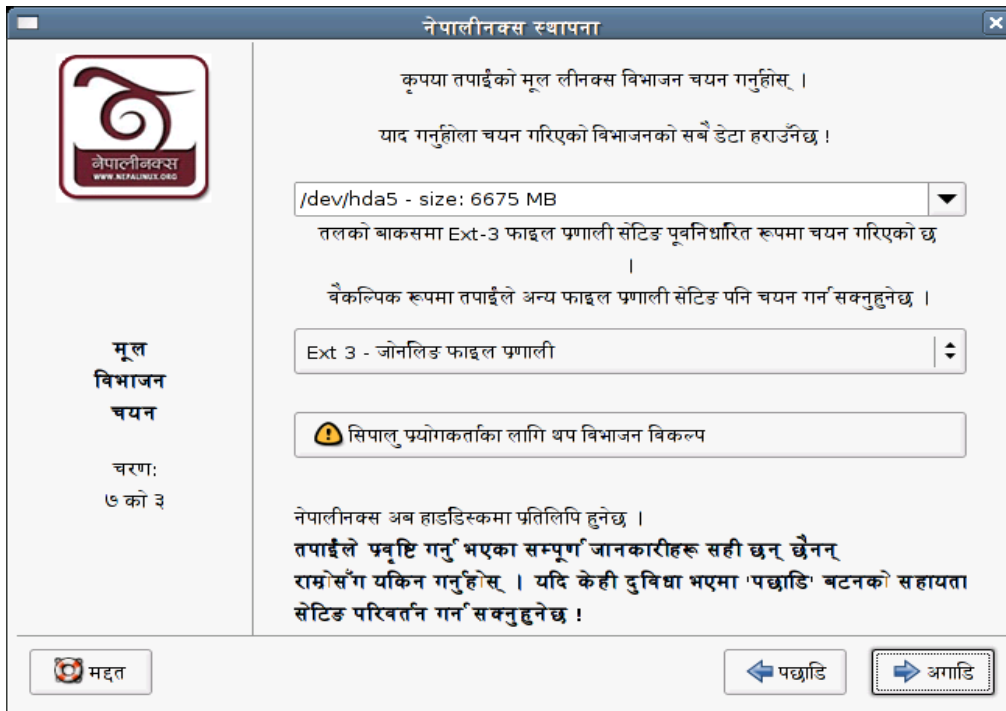

४. तपाईंको स्वाप विभाजन पत्ता लाग्यो अब "अगाडि" मा क्लिक गर्नुहोस् ।

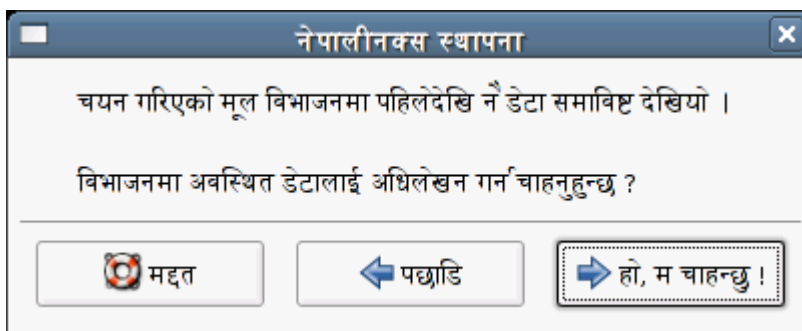

५. तपाईंको मुख्य विभाजन पत्ता लाग्यो र अब तपाईंलाई फाइल प्रणाली प्रकार ext2 वा ext3

का लागि सोधिन्छ । पूर्वनिर्धारित एउटा, जस्तै Ext3 छनौट गर्नुहोस् र 'अगाडि' बटन थिच्नुहोस् ।

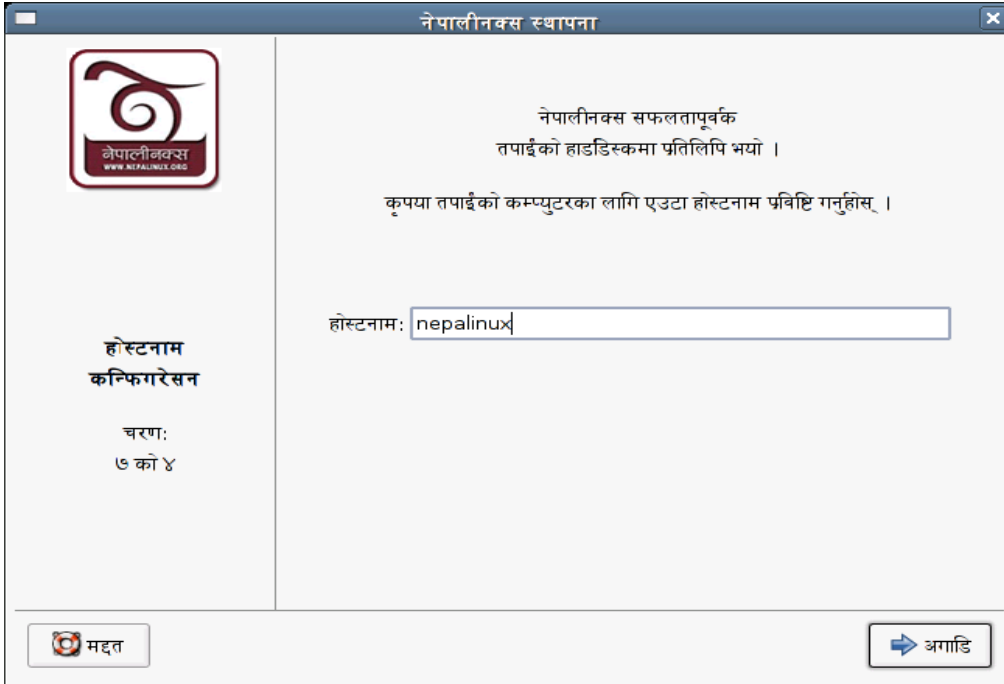
६. एउटा चेतावनी सन्देश देखा पर्नेछ राम्रोसँग पढ्नुहोस् र "हो, म चाहन्छु !" मा क्लिक गर्नुहोस् ।

७. अब हार्डड्राइभमा फाइलको प्रतिलिपि भइरहेको प्रगतिपट्टी देख्न सक्नुहुन्छ ।

८. हार्डड्राइभमा फाइलको प्रतिलिपि समाप्त भएपछि तपाईंलाई स्थापना कन्फिगरेसन सम्बन्धि सम्पादन गर्न आग्रह गरिन्छ । तपाईंको कम्प्युटरको लागि होस्टनाम टाइप गर्नुहोस् । पूर्वनिर्धारित रूपमा यो nepalinux हुन्छ, यदि तपाईं यो होस्टनाम ठीक लाग्छ भने 'अगाडि' बटन थिच्नुहोस् अन्यथा तपाईंले चाहनुभएको नाम दिनुहोस् र 'अगाडि' बटन क्लिक गर्नुहोस् ।

९. अब, मूल (विशेषाधिकार प्राप्त प्रयोगकर्ता) पासवर्ड दिनुहोस् ।

नेपालीनक्स
WWW.NEPALINUX.ORG

**मूलखाता
कन्फिगरेसन**

चरण:
७ को ५

मूल खाताका लागि पासवर्ड प्रविष्टि गर्नुहोस् ।
निश्चितताका लागि पासवर्ड पुनः प्रविष्टि गर्नुहोस् ।
पासवर्ड कम्तीमा ५ क्यारेक्टर
लामो हुनु पर्दछ ।

द्रष्टव्य: मूल(रूट) खाताको प्रयोगकर्तालाई सञ्चालन प्रणालीको सम्पूर्ण
विशेषाधिकारहरू उपलब्ध हुन्छन्
भन्ने कुरा स्मरण गर्नुहोला !

मूल प्रयोगकर्ता पासवर्ड:

मूल प्रयोगकर्ता पासवर्ड पुनः प्रविष्टि गर्नुहोस्:

 मद्दत

 पछाडि

 अगाडि

१०. स्थापना समाप्त भएपछि नेपालीनक्समा लगइन गर्न तपाईंले प्रयोग गर्ने एउटा प्रयोगकर्ता नाम र पासवर्ड प्रविष्टि गर्नुहोस् ।

नेपालीनक्स
WWW.NEPALINUX.ORG

**प्रयोगकर्ता
खाता
कन्फिगरेसन**

चरण:
७ को ६

कृपया सामान्य प्रयोगकर्ताका लागि एउटा खातानाम प्रविष्टि गर्नुहोस् । यस
खाताबाट तपाईंले आफ्नो कम्प्युटरमा दैनिक क्रियाकलाप गर्नुहुनेछ ।

प्रयोगकर्ता पासवर्ड प्रविष्टि गर्नुहोस् र निश्चितताका लागि पुनः प्रविष्टि गर्नुहोस् ।

प्रयोगकर्ता नाम:

प्रयोगकर्ता पासवर्ड:

प्रयोगकर्ता पासवर्ड पुनः प्रविष्टि गर्नुहोस्:

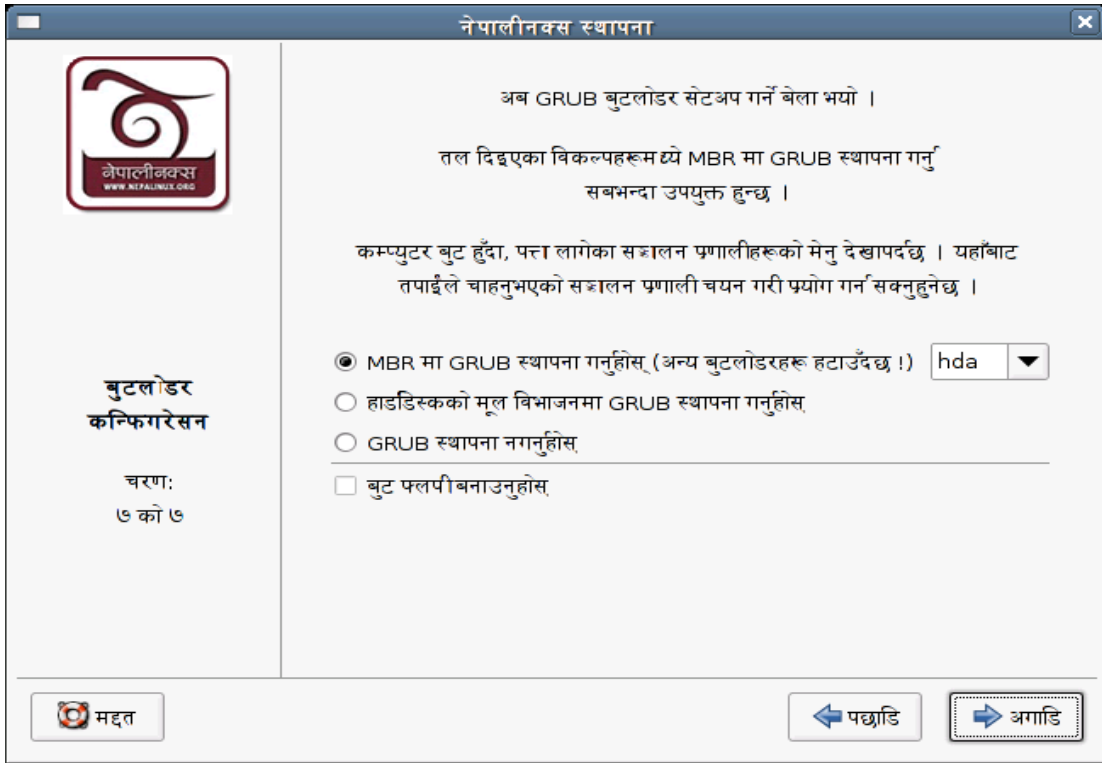
 मद्दत

 पछाडि

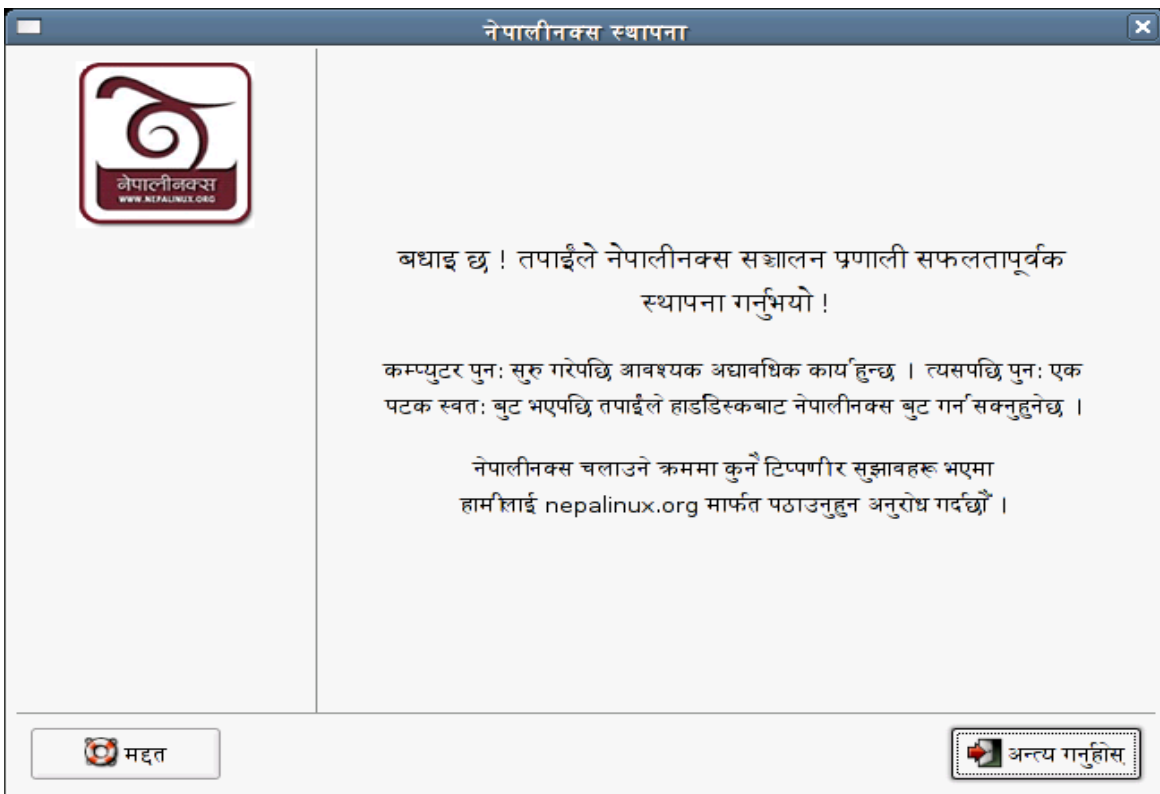
 अगाडि

११. यहाँ GRUB बुट लोडर लोड गर्नका लागि आग्रह गरिन्छ । पूर्वनिर्धारित रूपमा GRUB बुट लोडर MBR(मास्टर बुट रेकर्ड, हार्डड्राइभको पहिलो सेक्टर) मा लोड गरिन्छ । यसले

दुईवटा बुट प्रणालीलाई सक्षम पार्दछ, त्यसैले यसलाई पूर्वनिर्धारित छोड्नुहोस्, र 'अगाडि' बटन क्लिक गर्नुहोस् । कृपया, तल हेर्नुहोस्:-

१२ अब स्थापना प्रकृया समाप्त हुन्छ । प्रश्रुत सम्वादमा रहेको 'अन्त्य गर्नुहोस्' बटन थिच्नुहोस् ।

अब तपाईंको प्रणाली लगआउट गर्नका लागि डेस्कटप----->लगआउटमा क्लिक गर्नुहोस् ।

लगआउट गरेपछि, तपाईंको प्रणाली बन्द हुनेछ । अब फेरि तपाईंको कम्प्युटर खोल्नुहोस् र सीडी रोमबाट नेपालीनक्स सीडी बाहिर निकाल्नुहोस् । यसले आफ्नो आवश्यक सेटिङ पूरा गर्नेछ र तपाईंको कम्प्युटर स्वतः पुनः सुरुआत हुनेछ र तपाईंलाई लगइन प्रोम्टमा लैजानेछ । तपाईंले पहिले सिर्जना गर्नुभएको प्रयोगकर्ता नाम र पासवर्ड टाइप गरेर लगइन गर्नुहोस् । कृपया याद गर्नुहोस् कि सुरक्षा कारणले गर्दा पूर्वनिर्धारित रूपमा जीयूआईमा मूल प्रयोगकर्ता लगइन हुँदैन । यो टर्मिनलको माध्यमबाट गर्न सकिन्छ ।

स्थापना गर्दा हुन सक्ने सम्भावित समस्याहरू:

१. जीयूआई मोडमा प्रवेश गर्दा असफल हुने र **"Operation failed"** भनेर टर्मिनलमा सन्देश देखापर्ने ।

यो समस्या समाधान गर्न कम्प्युटरमा लाइभ सीडी राखेर रिबुट गर्नुहोस्, "Sub Menu" चयन गर्नुहोस् र Grub मा vesa वा fbdev चयन गरेर बुट गर्नुहोस् ।

२. रिजोल्युसन समस्या:

यदि धेरै ठूलो वा धेरै सानो प्रतिमा देखापरेमा, यो रिजोल्युसन समस्याले गर्दा हो । रिजोल्युसन बढाउन Ctrl, Alt र + चिन्ह एकैसाथ थिचेर र रिजोल्युसन घटाउन Ctrl, Alt र - चिन्ह थिचेर यसलाई मिलाउने प्रयास गर्नुहोस् ।

३. लाइभ सीडी चलिरहेको बेला कम्प्युटर बन्द हुने समस्या:

यो सीडीमा समस्याको कारणले गर्दा हुन सक्छ । यो तपाईंको सीडी-रोम र डीभीडीले नेपालीनक्स सीडी सही तरीकाले नपढेर हुन सक्छ । यसका लागि, यदि तपाईंको सीडी-रोममा समस्या छ भने, अर्को सीडी-रोम प्रतिस्थापन गर्ने वा सीडीमा समस्या भएमा अर्को नेपालीनक्स सीडी प्रयोग गर्नुहोस् ।

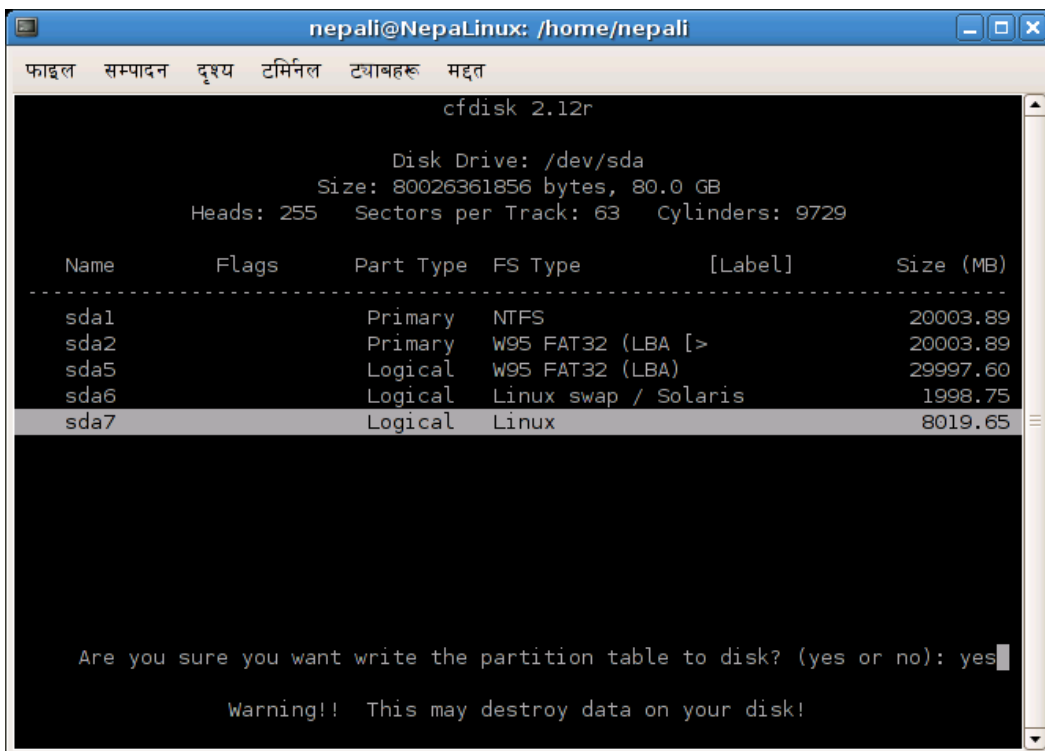
४. स्थापनाकर्तामा अवरोध हुने समस्या:

कुनै बेला तपाईंको हार्डड्राइभमा फाइलहरू प्रतिलिपि गर्दा नेपालीनक्स स्थापनाकर्तामा अवरोध हुन सक्छ । यो विभाजन समस्याले गर्दा हो । यसको समाधानका लागि, कृपया तपाईंको सीडी वा डीभीडी रोममा नेपालीनक्स सीडीबाट आफ्नो कम्प्युटर पुनः सुरुआत गर्नुहोस् र फेरि प्रारम्भबाट विभाजन कार्य सुरु गर्नुहोस् ।

साटा (SATA) हार्डडिस्कमा नेपालीनक्स ३.० जिनोम वा केडीई स्थापना

यदि तपाईंको हार्डडिस्क साटा हो भने माथि उल्लेख गरिएको विधिबाट स्थापना हुन सक्दैन । सामान्यतया पुरानो कम्प्युटरमा IDE हार्डडिस्क रहेको हुन्छ र नयाँ कम्प्युटरहरूमा साटा हार्डडिस्क रहेको हुन सक्दछ । तपाईंको कम्प्युटरमा साटा हार्डडिस्क छ भने कृपया निम्न चरणहरू अनुशरण गर्नुहोस् । यो पाठमा आधारित स्थापना विधि भएकाले पहिलाको जीयूआई विधि भन्दा केहि असजिलो हुन सक्दछ ।

माथि उल्लेख गरिए जस्तै गरी जीपार्टेड वा सीएफ डिस्क उपकरण प्रयोग गरी मुख्य र स्वाप दुईवटा विभाजन सिर्जना गर्नुहोस् । साटा हार्डडिस्कका लागि उदाहरणको रूपमा सीएफ डिस्क विभाजन तालिका तल देखाइएको छ:


```
nepali@NepaLinux: /home/nepali
-----
cfdisk 2.12r

Disk Drive: /dev/sda
Size: 80026361856 bytes, 80.0 GB
Heads: 255 Sectors per Track: 63 Cylinders: 9729

-----
Name      Flags      Part Type  FS Type      [Label]      Size (MB)
-----
sda1      Primary   Primary   NTFS          [Label]      20003.89
sda2      Primary   Primary   W95 FAT32 (LBA [>]  20003.89
sda5      Logical   Logical   W95 FAT32 (LBA)  29997.60
sda6      Logical   Logical   Linux swap / Solaris  1998.75
sda7      Logical   Logical   Linux          [Label]      8019.65
-----

Are you sure you want write the partition table to disk? (yes or no): yes

Warning!! This may destroy data on your disk!
```

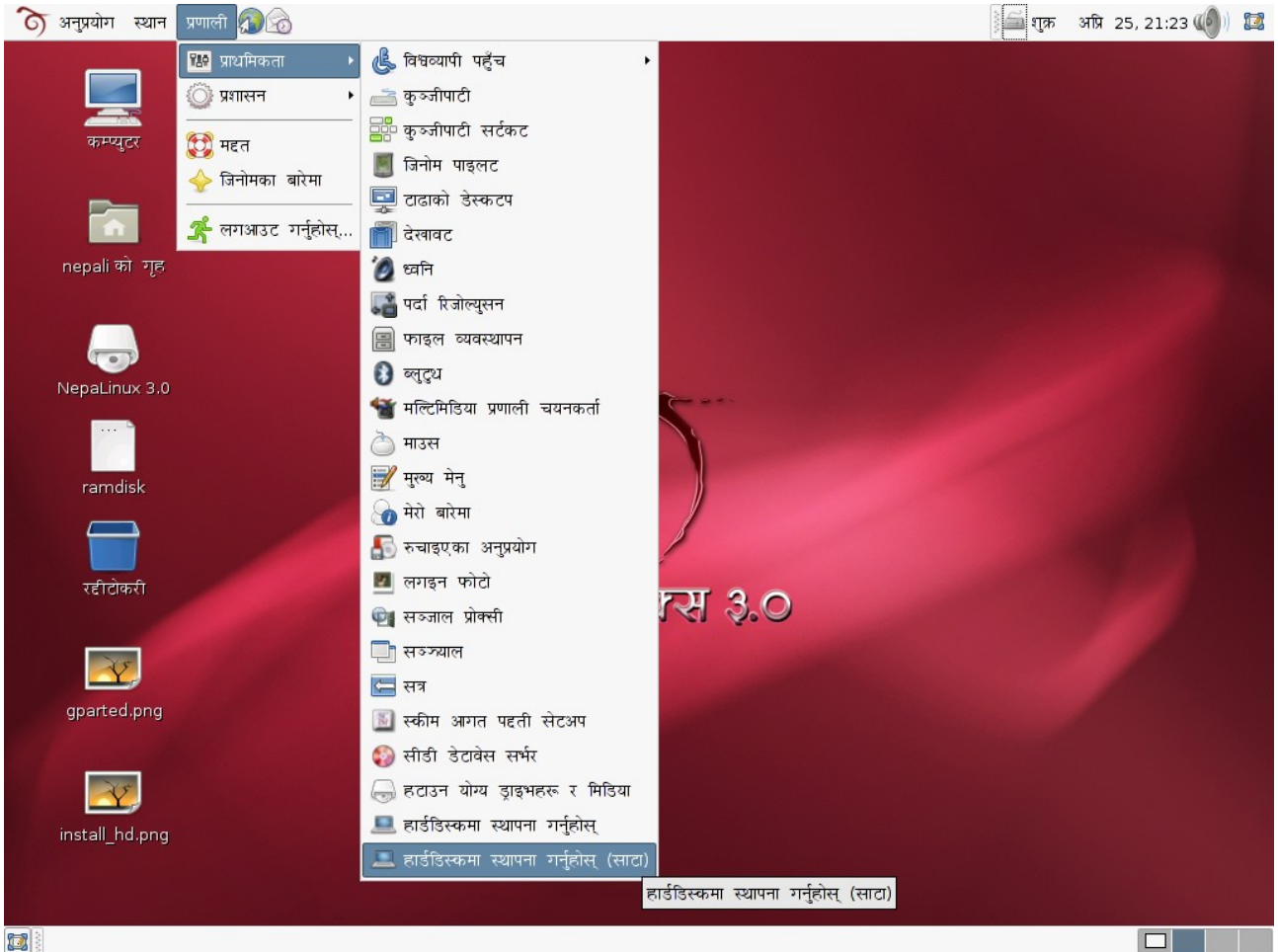
तपाईंले विभाजन गर्नुभए पछि प्रणाली फेरि सुरु गर्नुहोस् र तलका चरणहरू अनुशरण गर्नुहोस् ।

१. लाइभ सीडी चलाउने खण्डमा रहेका चरणहरू अनुशरण गरेर नेपालीनक्स ३.० जिनोम वा केडीई सीडी छनोट गर्नुहोस् र लाइभ सीडी चलाउनुहोस् ।

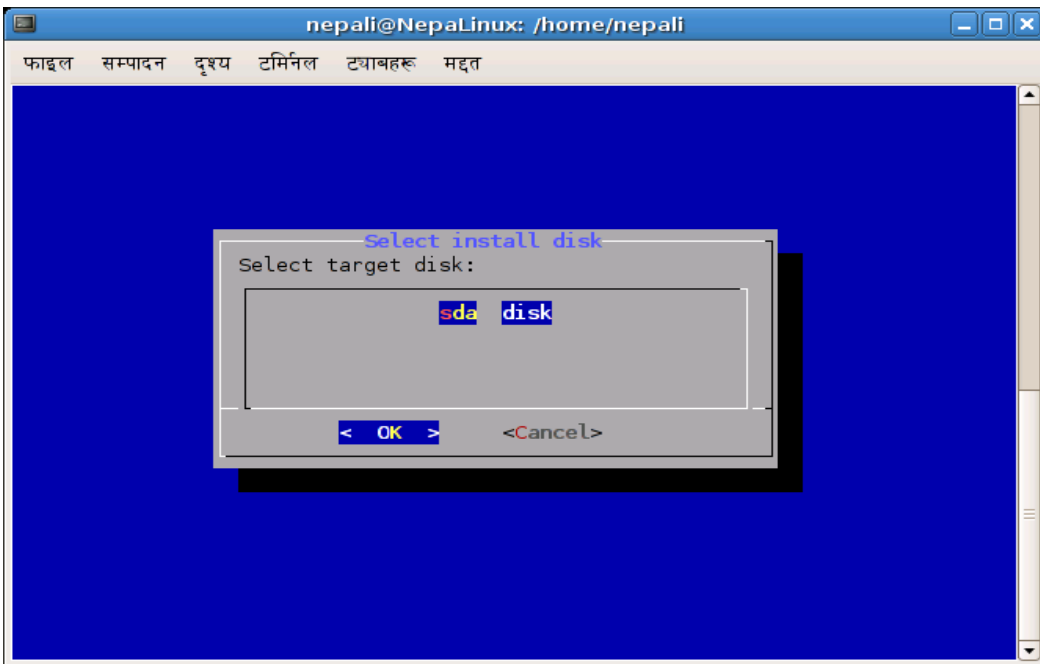
नेपालीनक्स पूर्ण रूपमा लोड भएपछि तपाईंको सामु डेस्कटप हुनेछ ।

नेपालीनक्स ३.० जीनोमका लागि,

प्रणाली -----> प्राथमिकता -----> हार्डडिस्कमा स्थापना गर्नुहोस् (साटा) मा क्लिक गर्नुहोस् ।

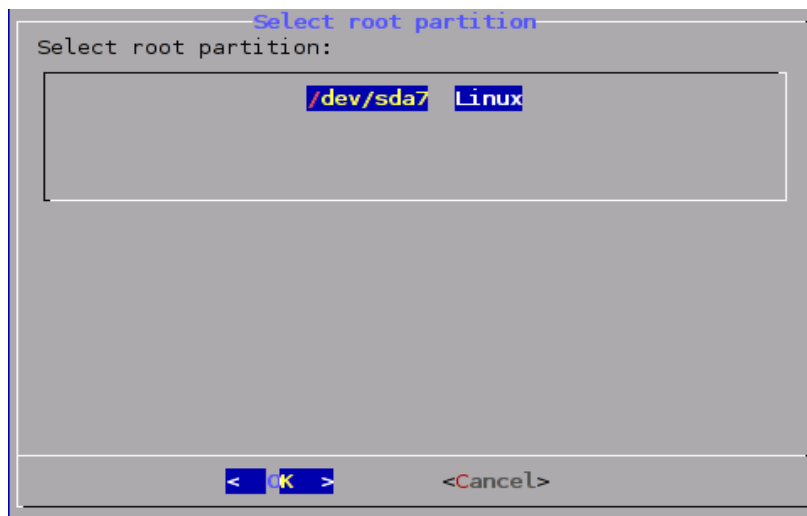
४. अब तपाईंलाई डिस्क चयन गर्नका लागि भनिन्छ । तपाईंसँग एक भन्दा बढी हार्डडिस्क भएमा उपयुक्त डिस्क चयन गरेर 'ठीक छ' बटनमा क्लिक गर्नुहोस् अन्यथा सिधै "ठीक छ" बटनमा क्लिक गर्नुहोस् ।

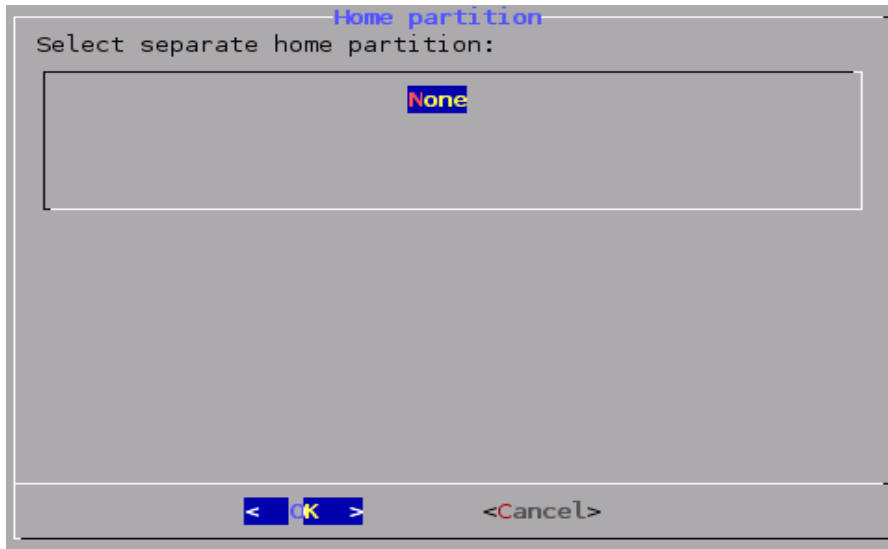
५. तपाईंले पछिल्लो स्क्रिनमा y थिचेर क्षेत्र तथा समय क्षेत्र सेट गर्न सक्नुहुन्छ, यदि तपाईंले सेट गर्न चाहनुहुन्न भने n थिच्नुहोस् ।

६. हामीले अगाडि बनाएको मूल(root) विभाजन पत्ता लगाउन, < OK > मा ट्याब गरी Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् ।

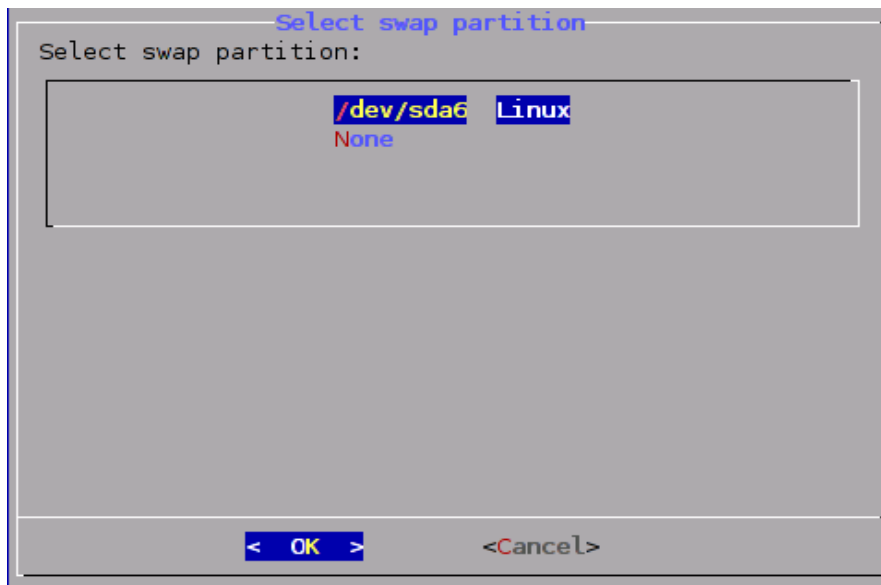
(हामीले पहिले बनाएको मूल(root) विभाजन पत्ता लागे पछि < OK > मा क्लिक गर्नुहोस् ।)

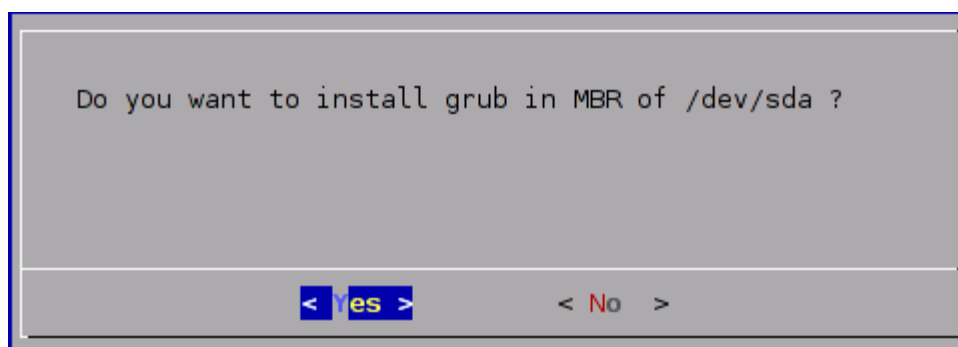
७. गृह विभाजन नबनेको हुँदा, केवल < OK > बटनमा ट्याब गरी Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् ।

८. हामीले अगाडि बनाएको स्वाप विभाजन पत्ता लगाउन, < OK > बटनमा ट्याब गरी Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् ।

११. MBR मा ग्रब स्थापना गर्न <Yes> मा ट्याब गरी Enter थिच्नुहोस् ।

१२. मूल र सामान्य प्रयोगकर्ताका लागि प्रयोगकर्ता नाम, होस्टनाम र पासवर्ड प्रविष्टि गर्नुहोस् ।

१३. अन्तिममा तपाईंको सेटअप तलको चित्रमा जस्तै देखिन्छ । अब <Yes> चयन गर्नुहोस् र Enter कुञ्जी थिच्नुहोस् ।

```
Your setup
Disk: /dev/sda
Root: /dev/sda7
Home:
Swap: /dev/sda6

Install GRUB: yes

User: nepali
Hostname: NepaLinux

Continue?

< Yes > < No >
```

१४. साटा हार्डडिस्कमा नेपालीनक्सको स्थापना प्रक्रिया सुरु हुन्छ ।

```
nepali@NepaLinux: /home/nepali
NepaLinux install
Setting up system on /dev/sda7
mke2fs 1.40-WIP (14-Nov-2006)
Filesystem label=
OS type: Linux
Block size=4096 (log=2)
Fragment size=4096 (log=2)
979200 inodes, 1957914 blocks
97895 blocks (5.00%) reserved for the super user
First data block=0
Maximum filesystem blocks=2009071616
60 block groups
32768 blocks per group, 32768 fragments per group
16320 inodes per group
Superblock backups stored on blocks:
    32768, 98304, 163840, 229376, 294912, 819200, 884736, 1605632

Writing inode tables: done
Creating journal (32768 blocks): █
```

१५. स्थापना प्रक्रिया समाप्त भएपछि डेस्कटप -----> लगआउट गर्नुहोस् मा क्लिक गरी तपाईंको प्रणाली लगआउट गर्नुहोस् ।

नेपालीनक्स स्थापना गर्ने क्रममा यदि तपाईंले कुनै प्रकारको समस्या भोग्नुभएमा कृपया हाम्रो तल दिइएको ठेगानामा कार्यालय समयमा सम्पर्क गर्नुहोला ।

हाम्रो ठेगाना:-

मदन पुरस्कार पुस्तकालय

पाटन ढोका

ललितपुर, नेपाल

पोष्ट बक्स नम्बर: ४२

फोन नम्बर: ०१ ५००५५१५

फ्याक्स: ०१ ५५३६३९०

इमेल ठेगाना: info@mpp.org.np

वेब ठेगाना: <http://www.madanpuraskar.org>

<http://www.nepalinux.org>